

1. EKONOMIA UKRAINAKO GERRAREN URTEAN

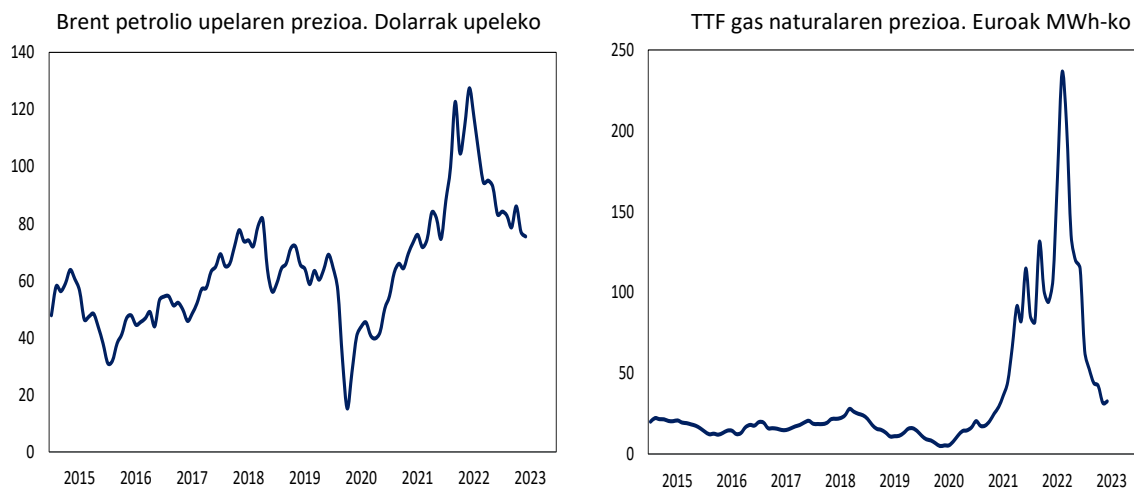
1.1 EAEko ekonomiaren ingurunearen portaera

2020an jasandako pandemiaren eta 2021ean bizitako susperraldiaren ondoren, 2022. urtea zalantza handi batekin hasi zen: inflazioaren bilakaera. Banku zentral nagusiek 2020an eta 2021ean pandemiari aurre egiteko hartu zituzten neurrien ondorioz, zirkulazioan zegoen dirua asko handitu zen. Eskaintza monetarioa eskariaren gainetik hazten denean gertatzen den bezala, soberakin monetario horrek, lehenik, burtsen gain izan zuen eragina, gero lehengaien gain eta, ondoren, garraioaren eta handizkako merkataritzaren gainean. Lehen alarma seinaleak 2021eko bigarren erdian piztu ziren, lehengaien prezioen igoeragatik eta bizitzaren kostuaren garestitzeagatik. Horrela iritsi zen 2022ko urtarrila, inflazio prozesu batekin, finantza merkatu ez hain euforikoekin eta hazkunde erritmo gero eta motelagoarekin. Prozesu hori azken fasera iritsi zenean, hau da, inflazioa zerbitzuetan eta txikizkako merkataritzan nabaritzen hasi zenean, Ukrainako gerra piztu zen.

Gatazkaren ondorio zuzenak agertu ziren lehenak izan ziren. Ahaztu gabe bizitzen galera tragikoa, herrialdeko azpiegituran izandako kalte izugarriak eta milioika errefuxiatuaren olatua, Ukraina munduko gari ekoizle nagusietako bat denez, irinaren eta ogiaren prezioak gora egin zuen mundu osoan. Ekialde Hurbileko herrialde batzuetan, hala nola Egipton edo Iranen, bereziki Ukrainako gariaren menpekoak baitira, gerrak oinarrizko produktuen eskasia handia eragin zuen. Ondoren, AEBek Errusiari jarritako zigorrak iritsi ziren, Europar Batasunak, Japoniak eta beste herrialde batzuek ere ezarri zituztenak. Errusiako aktiboen izozteaz eta atzerrian errubloa erabiltzeko murrizketaz gain, energiari lotutako neurriek izan zuten eraginik handiena. Errusia mendebaldeko merkataritzatik isolatuta geratu zen, Errusiatik Europarako petrolio eta gas banaketa gutxituta geratu zen bitartean. Horren ondorioz, jadanik 2021eko erdialdetik gora egina zuen argindarraren prezioak are gehiago garestitu zen, eta Europan muturreko mailetara iritsi zen.

Horrek guztiak 2021eko erdialdetik maila historikoetatik gora igotzen ari zen inflazioa are gehiago bizkortu zuen. Bilakaera horrek familien kontsumorako ahalmena murriztu zuen, ekoizpena eta industria jarduera uzkuritu zituen eta kontsumitzaileen konfiantza okertu zuen. Inflazio handia galgatzeko eta murrizteko asmoz, banku zentralak diru politikak gogortu behar izan zituzten, eta, ondorioz, BPGaren moteltze nabarmena gertatu zen urtearen bigarren erdian.

Lehengai energetikoen bilakaera. Hileko batez bestea
4. irudia

Iturria: Ekonomia Gaietarako eta Eraldaketa Digitalerako Ministerioa.

Nazioarteko merkataritza izan zen beste eremu kaltetuenetako bat. Prezioen gorabehera handiek merkataritzako estatistikak balio terminoetan desitxuratzeko joera dutenez, zentzuzkoa da azterketa merkataritzaren bolumenetan fokatzea. Hori horrela, ikusten da salgaien merkataritza uste baino erresilienteagoa izan zela 2022ko zatirik handienera; izan ere, salgaien merkataritzaren bolumenaren batez besteko hazkunde tasa %4,2 izan zen 2022ko lehen bederatzi hilabeteetan, eta laugarrena arte ez zen bolumen hori uzkuritu, esportazioen urteko hazkundea %2,3raino murriztuz, 2021ean erregistratutako %8,4tik urrun, eta are gehiago dolarretan izandako %11,5eko hazkuntetik urrun.

Munduko ondasunen merkataritza eremuka
5. taula

Salgaien merkataritzaren bolumenaren urte arteko aldakuntza tasak

	Esportazioak				Inportazioak			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Mundua	0,4	-4,7	8,4	2,3	0,4	-5,4	10,3	3,2
Ipar Amerika	0,4	-8,9	6,5	4,2	-0,6	-5,9	12,5	6,0
AEB	-0,5	-10,8	8,1	4,1	-0,5	-3,9	12,1	6,0
Erdi eta Hego Amerika	-1,3	-4,9	5,8	1,9	-1,8	-10,8	25,6	4,2
Brasil	-0,9	1,4	3,7	4,7	4,2	-7,1	24,7	1,8
Europa	0,4	-7,7	8,1	2,7	0,3	-7,2	8,5	5,2
Europar Batasuna	0,1	-7,4	8,4	2,9	0,1	-7,0	9,4	5,5
EBE (*)	0,4	-7,7	8,1	2,7	8,3	-5,5	9,1	-13,5
Errusia	-3,0	-0,3	3,3	-4,7	5,8	-3,4	14,3	-24,5
Ukraina	5,6	-6,0	-7,4	-40,0	6,1	-10,3	8,5	-47,8
Afrika	-0,3	-7,2	3,5	0,7	3,3	-14,8	6,4	5,6
Ekialde Hurbila	-1,0	-6,6	-2,4	9,9	11,2	-10,1	8,3	9,4
Asia	0,8	0,6	13,1	0,6	-0,5	-0,8	10,5	-0,4
Txina	2,0	2,8	17,3	-2,0	0,0	4,9	7,6	-7,2
Japonia	-1,8	-8,0	11,9	1,9	0,5	-3,7	2,3	0,5
India	2,3	-11,1	22,9	0,6	-1,1	-14,3	17,3	1,5

(*) Estatu Burujabeen Erkidegoa.

Iturria: Munduko Merkataritza Antolakundea (MMA) eta UNTAC.

Hainbat faktorek lagundu zuten merkataritzaren dinamismo txikiago horretan, eta horietatik nabarmenena oinarritzko produktuen munduko prezioen igoera izan zen, diru sarrera errealak eta inportazioen eskaria higatu baitzituzten. Energiaren prezioen inpakturik handiena udako hilabeteetan sentitu zen Europan, Errusiatik zetorren gasaren hornidura moztea planteatu zenean. Era berean, gariaren eta beste zereal batzuen prezio altuek Ekialde Ertaineko eta Afrikako herrialdeei eragin zieten, neurri handi batean Ukrainatik eta Errusiatik datozen inportazioen mende baitaude. Txinan, covid-19ak eragindako infekzioen gorakadak eta urtearen zati handi batean izandako murrizketa handiek kontsumoko ondasunen bai ekoizpena bai eskaria maila apalean utzi zuten. Azkenik, ekonomia aurreratuetako interes tasen igoerek ere eskaria hozten lagundu zuten 2022ko azken txanpan.

Laburbilduz, inflazio handiak eta gerrak salgaien merkataritzaren bolumenaren beherakada orokorra ekarri zuten ia eskualde ekonomiko eta herrialde guztietan, eta hori bereziki gordinki islatu zen Ukrainan, esportazioak kolapsatu egin baitziren (-%40). Ekialde Ertaina izan zen 2021eko erregistroarekin alderatuta hobekuntza izan zuen eremu bakarra. Hori Bruselatik martxan jarritako deskonexio energetikoko mekanismoek eragin zuten, Qatar, Aljeria eta Egiptoko merkatuei mesede egin baitzieten, gas ekoizle horiek Errusiako gasaren esportazioak partzialki, gutxienez, ordezkatzeko gaitasuna baitzuten.

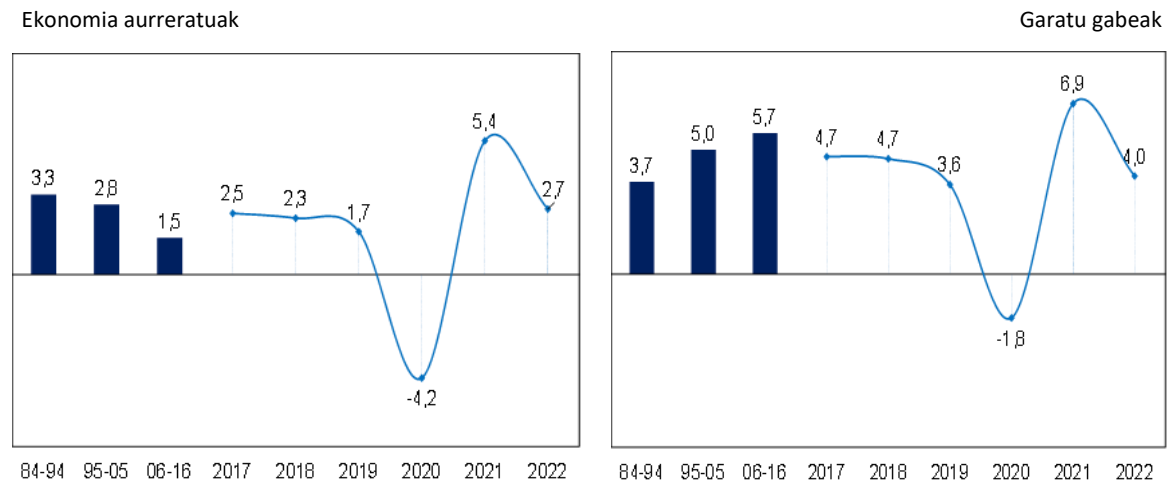
Munduko jarduera ekonomikoaren bilakaerari dagokionez, hasiera batean aurreikusitakoa baino erresistenteagoa izan zen, eta badirudi 2023ko lehen hilabeteetan dinamismo berrituaren zantzuak antzeman zirela. Oro har, BPGaren hazkundea %3,4koa izan zen 2022an, NDFk egindako lehen kalkuluen arabera. Ekonomiaren erresilientziari lagunduko zioten aurreko hilekoetan eskaintzaren aldetik bizi ziren asaldurak bertan behera geratu izanak, udatik aurrera nazioarteko merkatuetan energia prezioen jaitsiera eragin zuena, eta 2021ean nazioarteko merkataritzan sortutako botila lepoak pixkanaka konpontzeak, eta horrek inflazioa gutxika-gutxika moteltzea ekarri zuen udazkenetik aurrera. Halaber, familiek diru kopuru handi samarra zuten pilatuta pandemian zehar, eta, horri esker, covid osteko eskariaren gorakadak ondorio positiboak ekartzen jarraitu zuen. Hori guztia, krisi inflazionistaren ondorioak arintzeko agintariek hartutako neurriek emandako bultzada fiskalak jarduerari mesede egin zion testuinguru batean.

Zehatzago adierazita, Latinoamerikako BPGaren hazkunde tasa %4,0koa izan zen, gorabidean dagoen Asiako erritmoaren antzekoa (%4,4) eta Ekialdeko Europakoa (%0,8) baino askoz handiagoa. Hazkundea %4,0tik pixka bat gorakoa izan zen Erdialdeko Amerikan eta Dominikar Errepublikan. Horri esker, eskualdeko ekonomia nagusiek pandemia aurreko jarduera maila gainditu zuten. Nolanahi ere, bilakaera ekonomikoa heterogeneoa izan zen herrialdeen artean eta hazkunde tasak Txileko %2,4tik Venezuelako %8,0ra eta Panamako %10,0ra mugitu ziren. Ezberdintasun horiek, besteak beste, politika ekonomikoek, etorkinen diru bidalketek, kanpoko eskariak eta lehengaien prezioek eragin zituzten. Zentzu horretan, Txileko eta Peruko ekonomiei kalte egin zien lehengaien prezioen truke negatiboak.

Asiari dagokionez, Txinako ekonomiaren hedapena %3,0ra moteldu zen 2022an, aurreko urtean erregistratu zuen %8,1 hartatik, koronabirusari aurre egiteko ezarritako neurrien eta apaltze globalaren eraginaren ondorioz. 2020an, covidaren pandemiaren hasieran, izan zuen %2,2ko hazkundea alde batera uzten bada, 1976az geroztik, hau da, ekonomia txikitu zuen hamarkada bateko Iraultza Kulturalaren azken urteaz geroztik izan duen emaitzarik txarrena izan da iazkoa. Bestalde, higiezinaren sektorea izan zen hazkundearen beste oztopo nagusia. Sektoreko inbertsioak

urte arteko %10,0 egin zuen behera 2022an, lehen jaitsiera 1999an erregistroak hasi zirenetik, eta jabetzen salmentek beherakada handiena izan zuten 1992tik. Hala eta guztiz ere, eta 2022an itxiera eta konfinamendu ugari izan arren, langabezia tasa hiru hamarren baino ez zen igo, %4,2ra, eta inflazioa %1,9an kokatu zen.

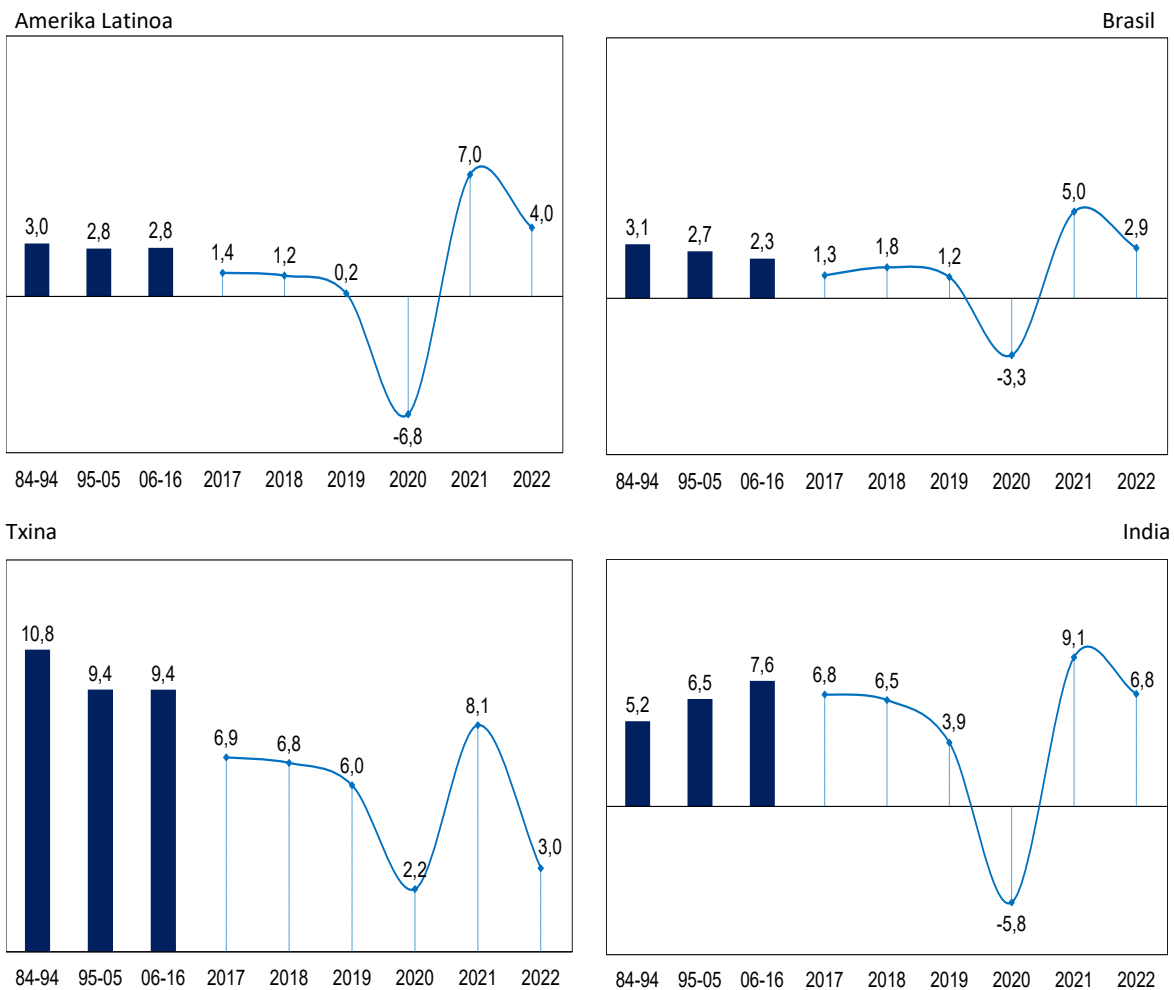
Barne produktu gordina. Urte arteko aldakuntza tasak
5. irudia

Iturria: NDF.

Indiari dagokionez, 2022an munduko bosgarren ekonomia gisa zuen abantaila handitu zuen BPGari dagokionez. India AEBen, Txinaren, Japoniaren eta Alemaniaren atzetik dago kokatuta. Herrialdeak ekoizpen oinarri zabala du eta hainbat hamarkadatan hedatu zen, inportazioak ordezkatzeko estrategiarekin. Garia eta arroza dira nekazaritzako produktu nagusiak, eta manufakturen artean petrolioko produktuak, farmazeutikoak, elektronikoak, ehunak eta jantziak, burdina eta altzairua, automobilak eta makineria, harribitxiak eta bitxiak nabarmentzen dira. Kontsumo nazionalaren jaitsiera, herrialdearen hazkunde ekonomikoa gehien bultzatzen duen faktoreetako bat, esportazioen gorakadak konpentsatu zuen partzialki, 2022an 421.000 milioi dolarreko errekorra izan baitzuen, eta horrek jarduera ekonomikoa %6,8 haztea ekarri zuen.

Herrialde garatu gabeen BPGa. Urte arteko aldakuntza tasak
6. irudia

Iturria: NDF.

Elikagaien inflazioari egiten dioten ekarpena Latinoamerikan gorabidean dagoen Asian baino handiagoa izateak ez du zerikusirik elikagaien multzoak familien kontsumoko saskian duen pisuarekin, baizik eta saski horrek eskualdean duen osaera bereziarekin. Adibidez, arrozak pisu handi samarra du Asiako herrialdeetako kontsumoko saskian, eta haren prezioak hegazkortasun txikiagoa erakutsi du azken hiru hilabeteetan, beste zereal batzuen prezioek erregistratu dutenarekin

alderatuta (garia eta artoa, esaterako), pisu handiagoa izan baitu Latinoamerikako familien kontsumoko saskian.

Japoniak, bestalde, %1,0ko hazkundera izan zuen 2022an, aurreko urteko %2,1eko hazkunde erritmoaren azpitik, eta atzeraldi tekniko saihestea lortu zuen iazko laugarren hiruhilekoan, %0,1eko hazkunderarekin, hirugarren hiruhilekoko %0,4ko jaitsieraren ondoren. Ziurgabetasuna eta prezioen gorakada gorabehera, familien kontsumo pribatuak, BPGaren %60ren erantzulea baita, harritu egin zuen %2,1eko hazkunde bizkorrarekin, 2021ean lortutako %0,4ko gorakadaren aldean. Kanpoko saldoak igoera hori arindu zuen, jarduera ekonomikoa hamarren batzuk drainatuz. Zehazki, inportazioak %7,9 hazi ziren, eta esportazioak %4,9. Egoera horrek ekonomiaren susperraldia geldiaraziko luke egungo energiaren eta lehengaien garestitzearen testuinguruan, herrialde japoniarrak duen mendetasun handia dela eta.

Gainerako ekonomia aurreratuen bilakaera antzekoa izan zen. 2022ko lehen hiruhilekoan pandemiaren ondoren berriro irekitzearen ondorioengatik jasotako bultzadaren ondoren, jarduerak dinamismoa galdu zuen urteak aurrera egin ahala, inflazioaren presio handien, gerra egoeraren ziurgabetasunaren eta diru politiken gogortzearen ondorioz, kontsumoa eta inbertsioa beherantz baldintzatu baitzituzten.

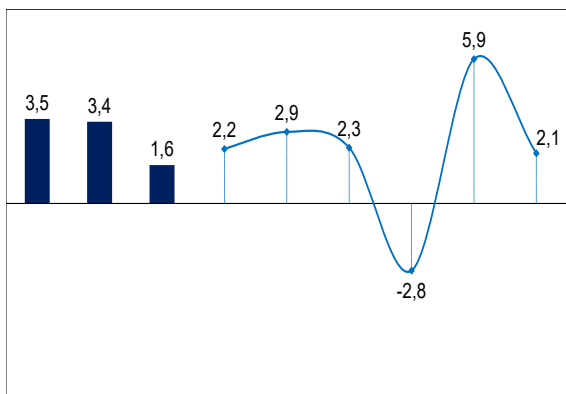
Nahiz eta Fed-ek norabidea aldatu eta bere esku hartzeko interes tasak igoera handiak izan (4,25 puntu zazpi igoeratan), AEBetako BPGak sendo itxi zuen 2022. Kontsumo pribatuak, AEBetako ekonomiaren funtsezko zutabea, %2,1 egin zuen gora eta 1,85 hamarren ekarri zuen hazkundera. Zerbitzuek %4,5eko hazkundera izan zuten, ondasunen jaitsierari aurre eginez (-%0,5). Kanpo saldoak, bestalde, lau hamarren drainatu zuen jarduera, inportazioen dinamismoa handiagoa izan zelako, eta horrek, oro har, BPGaren %2,1eko hazkundera ekarri zuen. Tasa garrantzitsua, baina 2021ean erregistratutako %5,9arekiko apaltze nabarmena erakusten duena.

Eurogunean, oro har, kontsumo pribatuak hazkunderari ekarpen handia egin zion eta kanpo sektoreak bultzada horren zati bat drainatu zuen. Hala ere, eremua osatzen duten herrialdeen hazkunderak oso desberdinak izan ziren eta muturretako datuak Irlandaren %12,0k (multinazionalen kontabilitate jarduerak mesede egin zion) eta Estoniaren %1,3k markatu zuten. Azpimarragarriena, berriz ere, urtearen azken txanpan tonua nabarmen galdu izana izan zen. Izan ere, hiruhileko arteko tasetan, eremua osatzen duten 19 herrialdeetatik 8k ikusi zuten jarduera murrizten ari zela. Kaltetu nagusien artean Alemania, Austria eta Italia daude, Errusiako lehengaietikiko mendekotasun handia

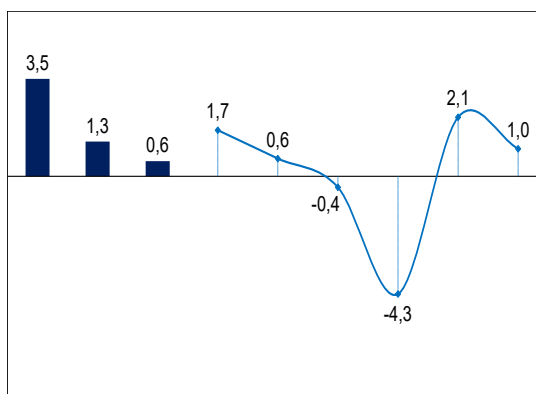
duten herrialdeak baitira, bereziki gasarekiko mendekotasuna dutenak. Hala ere, eurogunea %3,5 hazi zen 2022an urte arteko tasetan.

Ekonomia aurreratuen BPGa. Urte arteko aldakuntza tasak
7. irudia

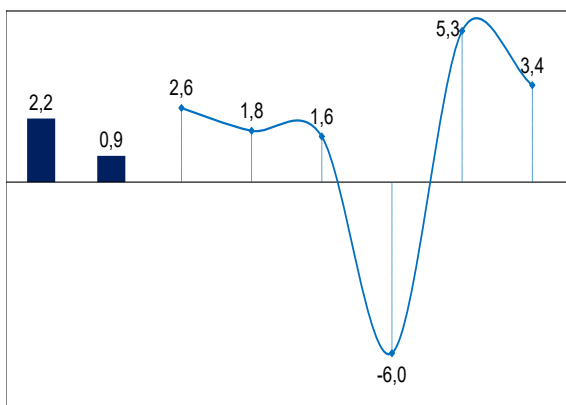
AEB

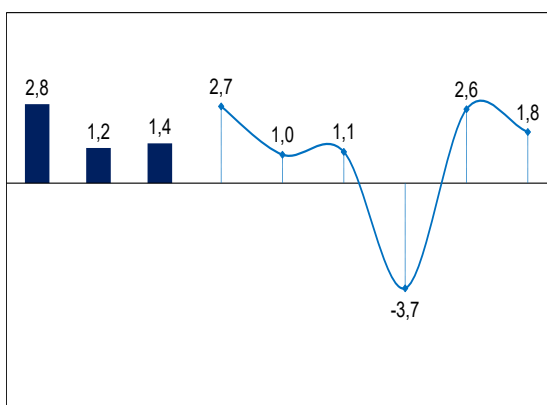
Japonia

Eurogunea

Alemania

Iturria: NDF eta Eurostat.

Azkenik, 2022ko bi protagonista nagusien bilakaera ere heterogeneoa izan zen. Horrela, Errusiak, zigorrak pairatu zituen arren, uste baino portaera hobea erakutsi zuen. Zehazki, Errusiako ekonomia %2,1 uzkuritu zen, eta covidak bizi izan zuena baino atzeraldi txikiagoa izan zuen. Inbertsio pribatuaren apaltzea partzialki konpentsatu zen gobernuaren inbertsioaren gorakadarekin eta lan merkatuaren erresistentziarekin (langabezia tasa %3,9 izan zen, nahiz eta mendebaldeko enpresek herrialdea utzi zuten) eta barne eskariarekin (batez ere herrialdeko ekialdeko eskualdeetan eta gerraren eta zigorren aurkako 'haizeen' arrisku txikiagoan). Tasa horietatik urrun geratu zen Ukraina, bertako ekonomia %30,3 jaitsi baitzen.

Hala ere, litekeena da 2023aren hasiera Errusiarentzat hain positiboa ez izatea eta 2022ko abenduan ezarritako bi zigorren eragina nabaritzen hastea: Europar Batasunak Errusiako petrolioia itsasoz inportatzeko debekua eta G-7ak ezarritako petrolioaren prezioen muga. Hazkunde datuak argitaratu arte itxaron beharko da neurri horien benetako eragina kuantifikatzeko; izan ere, Errusiak nabarmen handitu ditu bere petrolio salmentak Txinan eta, batez ere, Indian, eta, aldi berean, iragarri du ekoizpena 500.000 upel inguru murriztuko duela egunero.

Ekonomiaren aldagai nagusiak
6. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

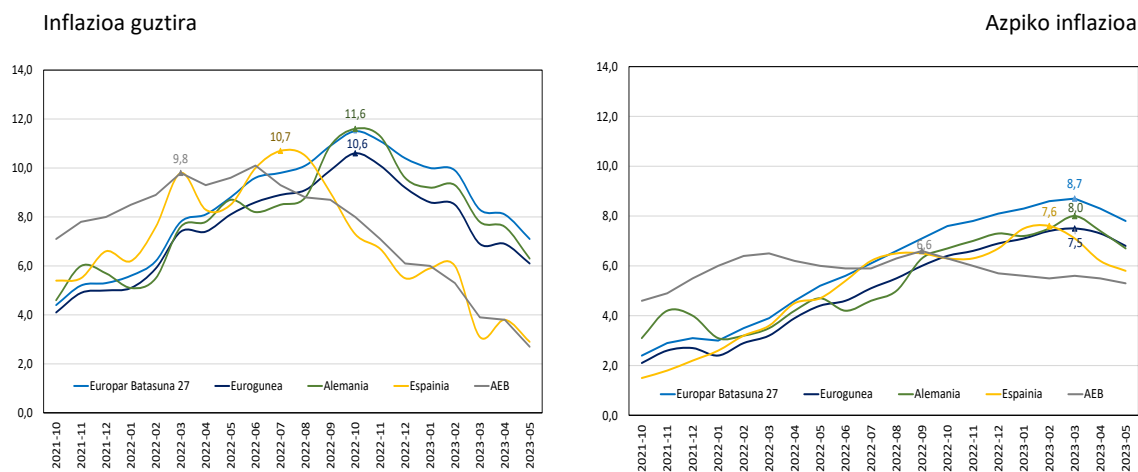
	BPG erreala		Inflazioa		Langabezia tasa	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Mundua	6,3	3,4	4,7	8,7	--	--
Ekonomia garatuak	5,4	2,7	3,1	7,3	5,6	4,5
AEB	5,9	2,1	4,7	8,0	5,4	3,6
Japonia	2,1	1,1	-0,2	2,5	2,8	2,6
Europar Batasuna	5,4	3,5	2,9	9,2	8,0	7,7
Alemania	2,6	1,8	3,1	6,9	3,7	3,1
Frantzia	6,4	2,5	1,6	5,2	7,9	7,3
Erresuma Batua	7,6	4,0	2,6	9,1	4,5	3,7
Italia	7,0	3,7	1,9	8,2	9,5	8,1
Espainia	5,5	5,5	3,1	8,4	14,8	12,9
Garapen bidean daudenak	6,9	4,0	5,9	9,8	--	--
Asia	7,5	4,4	2,2	3,8	--	--
Amerika Latinoa	7,0	4,0	9,8	14,0	--	--
Ekialdeko Europa	7,3	0,8	9,6	27,9	--	--

Iturria: NDF eta Eurostat.

Kontrako haize horien aurrean, ekonomia nagusien lan merkatuak jarduera sendoarekin jarraitu zuen, bai enpleguaren sorreran, bai langabezia baxuan, bai soldaten dinamismoan. Izan ere, AEBetan eta Europar Batasunean langabezia tasak ziklo ekonomikoaren minimoetan edo haietatik oso gertu mantendu ziren (%3,6 eta %6,2 batez beste 2022an, hurrenez hurren), eta joera beherakor horri eutsi diote 2023ko lehen hilabeteetan ere.

Inflazioari dagokionez, energiaren prezioen gorakada bizia, Europako herrialde batzuetan %40tik gorako hazkunde puntualekin, inflazio tasa handien arrazoi nagusia bihurtu zen, bai zuzeneko eraginean (energiaren osagaiak inflazio osoaren %50 inguru azaltzen zuen), bai zeharkakoan (produktzio kostuen gaineko presioaren bidez, energiaren gorakada ondasunen eta zerbitzuen saski osora eramaten da). AEBetako inflazioak 2022ko ekainean izan zuen goia (%10,1); eurogunean (%10,6) eta Europar Batasunean (%11,6), berriz, tasa gorenak urrian ezagutu ziren. Harez geroztik, 2023ko maiatzera arte, bai oinarri efektuengatik, bai energiaren prezioek beherantz egin zutelako, energiaren goranzko presioa desagertzen joan da, nahiz eta azpiko inflazioa etengabe maila altuetan mantendu den.

Inflazioaren bilakaera. Urte arteko aldakuntza tasak
8. irudia

Iturria: Eurostat.

Gaur egun, Ukrainako gerrak aurrera jarraitzen du, eta zerealen esportazioei berrekiteak merkatuetara lasaitasun pixka bat ekarri badu ere, energia sektoreak garai zaila pasatzen jarraitzen du. Lehengaien salneurriek, beste aldetik, portaera negatiboa erakutsi dute azken seihilekoan eta maila maximoetatik %20 eta %30 artean egin dute behera. Kasu batzuetan, hala nola gas naturalaren kasuan, %50 baino gehiago merkatu dira. Ondorioz, industria eta saltoki askok egonkortasun handiagoa izan dute. Hala ere, lehengai gehienek prezioek hegazkortasun handia erakusten jarraitzen dute, Ukrainako gatazka belikoaren geldialdiagatik eta ekonomiaren moteltze globalagatik, besteak beste.

Oraingoz, 2023ko lehen hiruhilekoko emaitzek erakusten dute munduko ekonomia erresilientea eta dinamikoa dela, baina agortzearen lehen sintomak antzematen hasi dira. Zehazki, euroaren eremuak urte arteko %1,3ko hazkundera izan zuen arren, hiruhilekoen arteko tasetan ondoz ondoko bi hiruhileko pilatu zituen negatiboan, eta horrek atzeraldi teknikoan kokatzen du. Alemaniaren bilakaera txarrak eragin zuen neurri handi batean uzkurdua hori.

1.2 Euskadiren bilakaera ekonomikoa

Eustatek argitaratutako datu ofizialen arabera, 2022an Euskadiko biztanleko BPGak %4,4 egin zuen gora urte arteko tasan, hau da, 31.317 eurora iritsi zen. Zifra horrek, pandemiaren urtearen ondoren, eta egungo gatazka belikoan, ia berdindu egiten du 2019an lortu zen biztanleko BPGaren errekorra (31.392 euro), eta, hiru urte gorabeheratsuen ondoren, 2020an izandako %10,7ko jaitsiera izugarria konpentsatzea ahalbidetzen du.

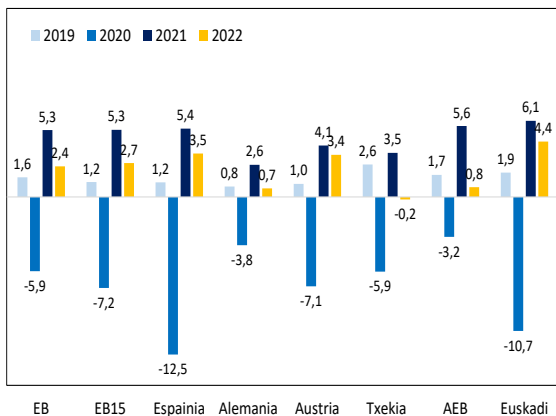
2022an EAEko biztanleko BPGaren hazkundera hori erreferentziazko herrialde multzoak diren Europar Batasunarena eta Europar Batasuna-15arena baino handiagoa da, %2,4 eta %2,7koa izan baitzen, hurrenez hurren, bai eta ekonomia aurreratu batzuen baino handiagoa ere, hala nola Austriarena (%3,4) eta, bereziki, Alemaniarena (%0,7). Nabarmentzekoa da 2022an Txekiako ekonomiak beherakada txikia izan zuela (-%0,2), Alemaniako ekonomiaren trakzio efektuaren mende baitzegoen, eta %0,7 eskasa izan zuen. Espainiak, bestalde, %3,5eko hazkundera lortu zuen, Europa hegoaldeko ekonomiek krisiaren irteeran izan zuten portaera hobeari isla.

Datu horiek erakusten dute 2020an atzeraldi ekonomiko pandemikoaren sakontasuna erreferentziazko herrialdeen artean, are gehiago Espainian eta Euskadin, pandemiak herrialde

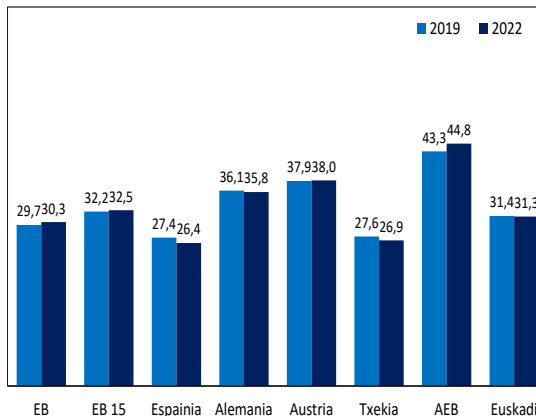
bakoitzeko ekonomietan izan duen eragin desberdinaren isla, egitura ekonomikoetan dauden aldeen ondorioz, baita herrialde bakoitzean ezarri ziren murrizketen unean uneko eta intentsitateko tratamendu desberdinaren ondorio gisa ere.

BPG biztanleko. 2019-2022
9. irudia

Urte arteko aldakuntza tasak

Mila euro

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egina Eustat eta AMECOn datuetan oinarrituta.

Era berean, eta ondoren, 2021ean krisialditik azkar atera dela egiaztatu da, V moduan, baita modu desberdinean herrialdeen artean ere, azkarrago eta indartsuago Euskadin eta Espainian, eta motelago Europako erdialdeko herrialdeetan.

Biztanleko BPGaren maila dagokienez, eta 2019ko erreferentzia urtearekin alderatuta, Euskadik 2019ko datua berdindu du, eta, 2020ko eta 2021eko shockak alde batera utzita, erreferentziazko Europako ekonomia guztiak 2019ko datuen gainetik daude kokatuta, apur bat bada ere, salbuespen bakarrak Espainia, Txekiar Errepublika eta Alemania direlarik.

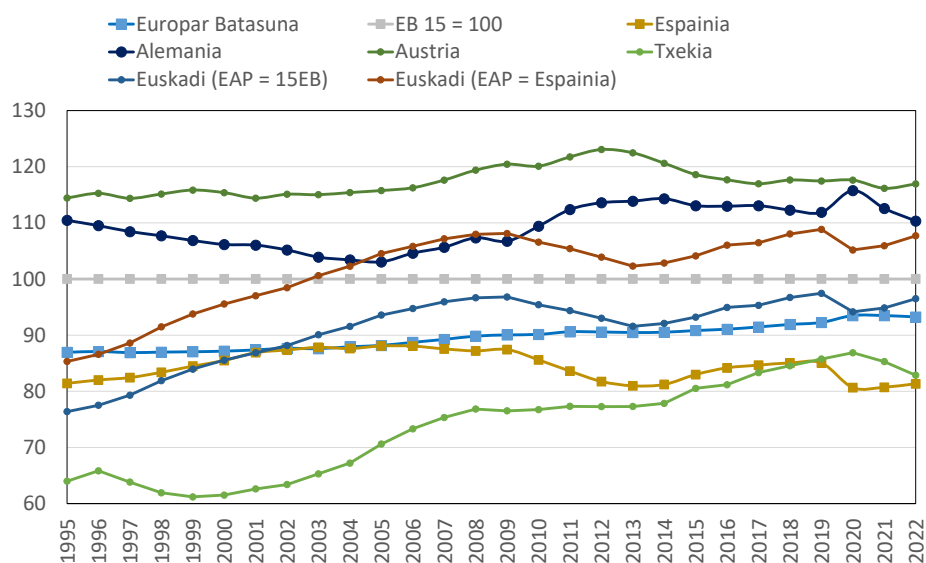
2022ko datu horrekin, EAEko biztanleko BPGaren maila (Espainiako EAPn neurtuta) Europar Batasuneko-15ekoa baino %7,7 handiagoa da (2019an %9,0 handiagoa izan zen) eta 28 kidez

osatutako Europar Batasun osoarena baino %15,8 handiagoa (%17,0 izan zen 2019an). Hala ere, 15 kidez osatutako Europar Batasuneko EAP berarekin neurtzen bada, maila eremu horretakoa baino pixka bat txikiagoa da, %3,5 txikiagoa (%2,4 izan zen 2019an). Oraindik ez da 2019ko konbergentzia mailara iritsi, eta tarte estua geratzen da erabateko konbergentzia lortu arte.

Aldagai horrek 1995etik izan duen bilakaera aztertuta, hautematen da EB-15ekin erabateko konbergentziarako hirugarren saiakera bat egin dela. Lehenengo saiakera 2009an gertatu zen, eta Atzeraldi Handiak hautsi zuen; bigarrena, berriz, 2020an, pandemiaren etorrerarekin huts eginda; eta orain berriro ekin zaio konbergentzia prozesu horri.

Harrigarria da Alemaniak 2022an izan zuen bilakaera negatiboa Europar Batasuna-15ekin alderatuta. Gainera, 2020az geroztik, herrialde horrek ez du gora egiten, seguruenik covid murrizketen aplikazio zorrotzagoaren ondorioengatik, hain ekonomia irekian gertatzen den eskaintzaren eta eskariaren arteko desorekagatik, eta gatazka belikoaren eta Errusiako gasarekiko mendekotasun handiagoaren ondoriozko tentsio energetikoengatik. Jokabide horrek Txekiako ekonomiari ere kalte egin dio, merkataritzan oso lotuta baitago Alemaniari.

BPG biztanleko. EAP
10. irudia

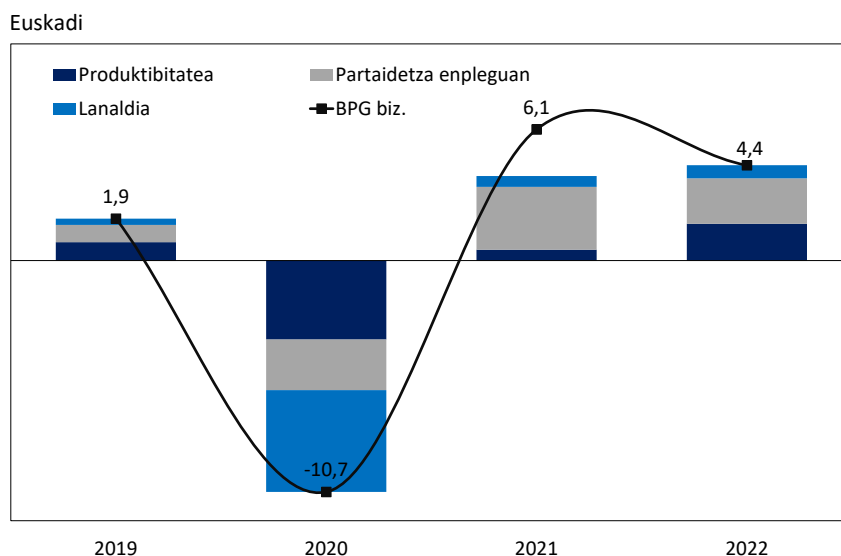
Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egina Eustat eta AMECOn datuetan oinarrituta.

Ikusten da Euskadi eta Alemania epe luzera Europar Batasuna-15ekin bat egiteko nolabaiteko joera, baina oraindik goiz da prozesu hori beste herrialde batzuetan orokortua izango dela ziurtatzeko, Austriak, Espainiak eta Txekiak datu kontrajarriak baitituzte 2022an.

Biztanleko BPGaren hazkundearen banaketa EAPEan

Biztanleko BPG ($BPG_{pc} = Y/N$) jotzen da jarduera ekonomikoaren adierazlerik onartuentzat. Jarraian, bere portaeraren azpian dauden determinatzaileak aztertzen dira, hau da, laneko parte hartzea (L/N), lanaldia (H/L) eta produktibitatea orduko (Y/H).

BPG biztanlekoaren hazkundearen banaketa (I)
11. irudia

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egina Eustat eta AMECOren datuetan oinarrituta.

2022an, EAEko ekonomiaren biztanleko BPGa %4,4 hazi zela kalkulatu da, hiru osagaiak bultzatuta, eta, horien artean, langileen parte hartzearen igoera nabarmendu zen (%2,1), 2021etik nabarmen suspertuta baitzegoen (%2,9) lan aktibaziora itzultzean. Era berean, lagungarria izan zen

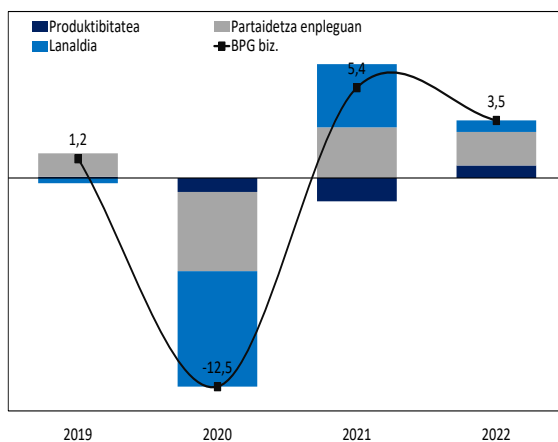
lan produktibitatearen orduko igoera nabarmena (%1,7), 2021eko datua (%0,5) sendotu baitzuen. Azkenik, intentsitate txikiagoarekin bada ere, langile bakoitzeko lanaldiaren igoera txikiak ere lagundu zuen (%0,6), eta puntu bat baino gutxiagoko ekarpen klasikoetara itzuli da, 2021eko %2,7ko pizgarriaren ondoren.

2020ko datuei begiratuta, pandemiaren neurriek eta murrizketek eragin zuten narriadura-maila hautematen da. Urte horretan, biztanleko BPGaren determinatzaile guztiak behera jaitsi ziren, eta uzkurdua handiena lanaldiarena izan zen (-%4,7). Beherakada horien ondorioz, biztanleko BPGa %10,7 uzkurdu zen. Gaur egun, EAEko ekonomiak pandemiaren aurkako neurriek eragindako shock ekonomikoa, eskaintzaren eta eskariaren arteko ondorengo doikuntza distortsioak eta Ukrainako gerraren oraingo ondorioak gainditu ditu.

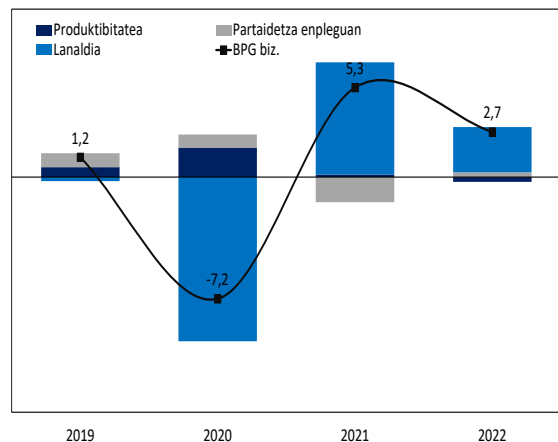
Biztanleko BPGak 2022an lortu zuen igoera ez zen enpleguaren hobekuntzaren ondorio soilik izan, kontuan hartuta 30.056 enplegu garbi sortu zirela (%3,1), baizik eta, horretaz gain, lanaldiak ekarpen nabarmena egin zuela (1.452 lanordu guztira zenbatetsitako langile bakoitzeko). Aitzitik, nabarmentzekoa da Alemaniako ekonomiaren orduko produktibitatearen hazkunde hutsala 2022an eta AEBetako %2,3 murriztu izana, nahiz eta ekonomia hori den oraindik produktiboena (53,36 euro orduko), ondoren Alemaniakoa dagoela (49,12 euro).

BPG biztanlekoaren hazkundearen banaketa (II)
12. irudia

Espainia

Europar Batasuna 15

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak eginia Eustat eta AMECOn datuetan oinarrituta.

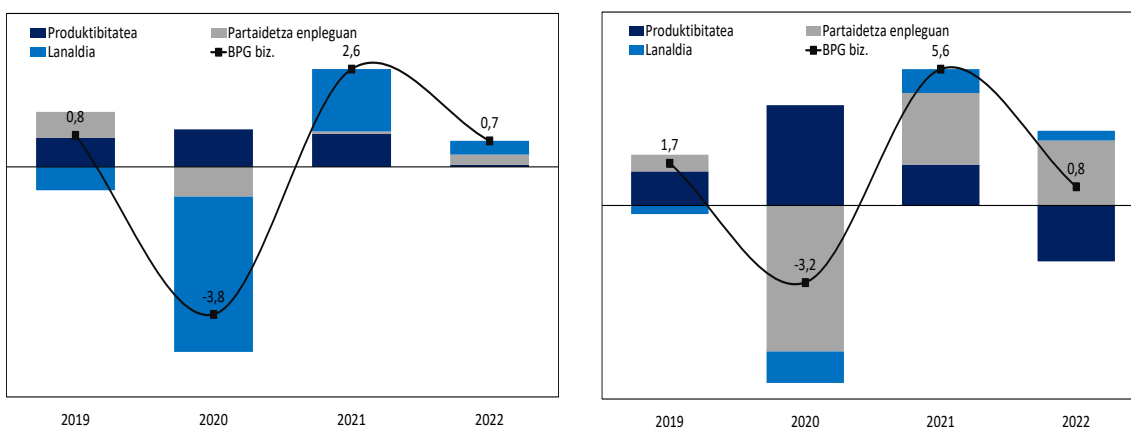
Espainiak, bestalde, Euskadiren antzeko erregistroak jaso ditu, baina datu apalagoekin. Biztanleko BPGaren %3,5eko hazkundearen oinarrian, funtsean, lan partaidetzaren %2,0 zegoen, bai produktibitateak bai lanaldi igoerak %0,7ko ekarpen bana egin baitzuten.

Europar Batasuna-15eko eremuan, lanaldiaren osagaiak babestu zuen biztanleko BPGaren hazkundera (%2,7), eta beste bi osagaien balioak konpentsatu ziren.

BPG biztanlekoaren hazkundearen banaketa (III)
13. irudia

Alemania

AEB

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egina Eustat eta AMECOren datuetan oinarrituta.

Alemaniako biztanleko BPGaren hazkunde datuak (%0,7) harrigarria da, dinamismo eskasa erakusten duelako. Gehikuntza txiki hori parte hartzean eta lanaldian oinarritu zen, produktibitateak ekarpen hutsala egin baitzuen, 2008an bezala. AEBak, azkenik, biztanleko BPGaren hazkunde eskasaren %0,8ko datuaren barruan, harrigarria da 2022an orduko produktibitatea %2,3 jaitsi izana, azken berrogei urtean behin ere gertatu ez dena; zehazki, 1982tik (-%0,3). Uzkurdua hori salbuespenezko datua da, 2023rako gutxi gorabehera %1,1eko hazkunde positiboa aurreikusten baita.

2022a hazkunde handiko urtea izan da, eta pandemiaren aurreko ekoizpen maila ia osorik berreskuratzea ahalbidetu du. Lehen aurreikuspenek adierazten zuten berreskuratze hori urtean zehar gertatuko zela, baina azkenean ez zen horrelakorik gertatu Errusiak Ukraina inbaditu zuenelako. Hala, EAEko ekonomiaren hazkundera %4,4 izan zen 2022an, hiruhilekoko kontabilitatearen arabera, eta 2021ean, berriz, %5,9. Izan ere, urtearen bigarren erdian erritmoa moteldu egin zen, energiaren prezioek igoera handia izan zutelako eta horrek ekonomiaren gainerako prezioetan eragina izan zuen. Ondorioz, BPGaren deflatorea %4,4ra igo zen. Horrela, BPGaren igoera unean uneko prezioetan %8,9 izan zen; gutxi gorabehera erdia hazkunde erreala eta beste erdia prezioen igoera.

Eskaintzaren aldetik, industria eta zerbitzuak izan ziren, Euskadiko BPGan pisu handiena duten sektoreak izateaz gain, EAEko ekonomiaren hazkundera gehien bultzatu zutenak. Bai lehen sektoreak, bai eraikuntzakoak, ekonomia osoak baino hazkunde txikiagoa izan zuten, kasu bakoitzean arrazoi ezberdinak izan zirelako.

Lehen arloko adierazle nagusiak
7. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
BEG bolumeneko indizea	10,1	1,7	5,9	-16,9	21,9	0,8
BEG uneko prezioak	25,2	-4,9	4,5	-18,3	26,9	6,7
Deflatorea	13,8	-6,5	-1,3	-1,8	4,2	5,9
Enplegua	0,1	2,1	-2,8	-2,5	-3,9	-0,8
Produktibitatea	10,0	-0,3	9,0	-14,7	26,7	1,6

Iturria: Eustat.

Lehen sektoreak gorabehera handiak izaten ditu eta, neurri handi batean, dinamika exogenoen mende egoten da. Hala, 2021ean susperraldi handia izan ondoren, haren hazkundera %0,8ra baino ez zen iritsi 2022an, eta eragin negatiboa izan zuen sektoreko deflatorearen igoera tasan islatzen diren produkzio prezioen igoerak (%5,9). Hazkunde tasa txikia izan arren, nabarmendu behar da 2021ean pandemiaren aurreko ekoizpen maila gaintu zuen lehen sektorea izan zela. Sektoreko enpleguaren bilakaerak joera negatibo bat erakusten jarraitzen du, sektorearen logikaren barruan

ulertu behar dena. Logika horretan, produkzioaren hazkundeak produktibitatearen irabaziei zor zaizkie, ekoizteko prozesuen modernizazioari esker.

Industriak %4,6ko urteko hazkundea eskuratu zuen, eta hazkunde handieneko bigarren sektorea izan zen 2022an. Hazkundearen datu on horren ondoren, sektorea gertuago dago pandemiaren aurreko balio erantsiaren maila berreskuratzetik. Izan ere, 2022an, batez beste, 2019ko azken hiruhilekoan baino 3,3 puntu beherago dago oraindik, nahiz eta aldea puntu pare batera murriztu den 2023ko lehen hiruhilekoko datuak ezagutu ondoren. Sektorearen dinamika positiboa izan zen urtearen hasieran, alde batera utzita 2021ean ekonomia gehienak berriro ireki ondoren hornidura kateetan izan ziren arazo globalak. Hala ere, energia kostuen gorakadaren ondorioz, bigarren hiruhilekoan hazkundea ahuldu egin zen, eta hirugarren hiruhilekoan %3,1eko hiruhilekoen arteko jaitsiera handia izan zuen, urte sasoiaren eragina kenduta, eta sektoreak berreskuratu egin du 2023ko lehen hiruhilekoan.

Balio nominaletan izan duen %14,7ko hazkundearen ondorioz, industriaren sektoreak 18.792 milioi euroko balio erantsia lortu zuen. Energiaren prezioen igoerak %4,2 garestitu zuen ekoizpena 2021ean, nagusiki urte horretako laugarren hiruhilekoan, eta gorakadak bizkortzen jarraitu zuen, eta deflatoea %9,7 igotzea eragin zuen. Prezioen bilakaera horren ondorioz, sektorearen hazkunde erreala murriztuta geratu zen.

EAEko industriaren BEGaren bilakaera
8. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

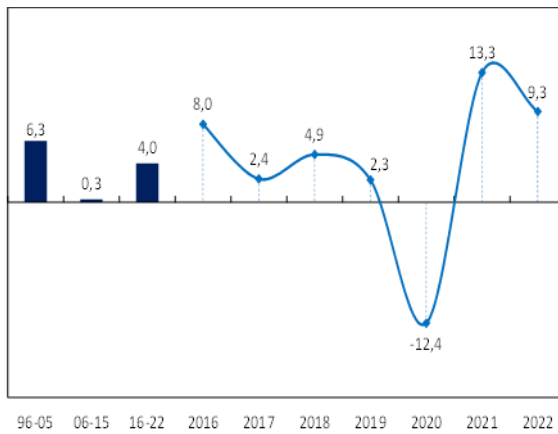
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
BEG bolumeneko indizea	2,5	2,0	1,4	-12,2	6,1	4,6
BEG uneko prezioetan	2,8	3,9	2,4	-13,2	10,5	14,7
Deflatoea	0,2	1,8	0,9	-1,2	4,2	9,7
Enplegua	2,9	1,7	0,8	-8,4	5,4	1,6
Produktibitatea	-0,3	0,3	0,6	-4,3	0,9	2,9
Industria produkzioaren indizea	4,9	2,7	1,9	-13,0	10,1	5,6
Industria jardueraren indizea	-3,1	-6,9	-7,1	-18,2	-8,1	-9,6

Iturria: Eustat eta Industria, Merkataritza eta Turismo Ministerioa.

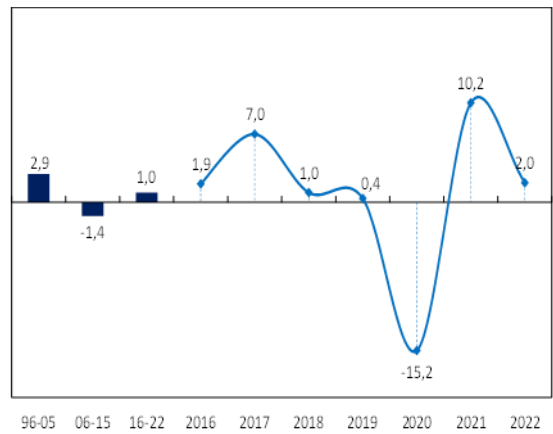
Manufakturen industriaren kasuan (sektorearen zatirik handiena da), pandemiaren ondoriozko ekoizpen mailaren jaitsiera handiagoa izan zen sektore osoarena baino, eta susperraldia motelxeagoa izaten ari da. Hain zuzen ere, 2022an, urteko igoera %4,3 izan zen, eta horrek esan nahi du 2019ko laugarren hiruhilekoarekiko distantzia 4,7 puntukoa dela oraindik, nahiz eta marjina 3,3 punturaino estutu den 2023ko lehen hiruhilekoan.

EAEko industria ekoizpenaren bilakaera ondasunen helburu ekonomikoaren arabera.
Urte arteko aldakuntza tasak
14. irudia

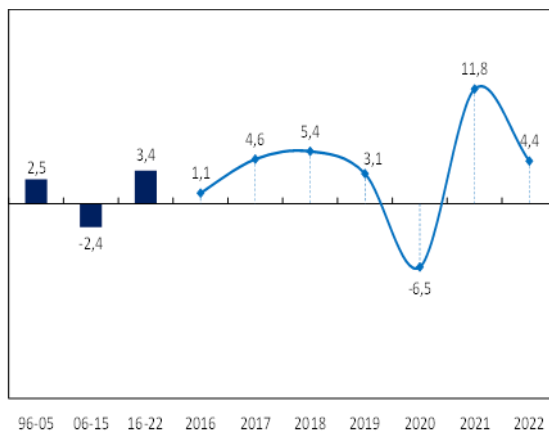
Ekipamendurako ondasunak

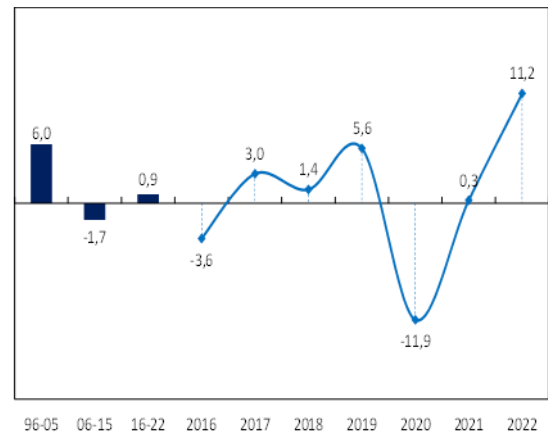
Bitarteko ondasunak

Kontsumoko ondasunak

Energia

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egina, Eustaten datuetan oinarrituta.

Sektorearen dinamika hori ondasunen xede ekonomikoaren arabera industria-produkzioaren indizearen azterketan egiazta daiteke. Eragiketa-estatistiko horretan energiaren produkzioa da hazkunderik handiena izan duen adarra, %11,2koa, 2021ean %0,3 eskaseko hazkundera izan ondoren. Ekipamendurako ondasunen ekoizpenak dinamismo handiko portaera erakutsi zuen berriro, eta jarduera %9,3 handitu zen. Tasa horri aurreko urtean jasotako %11,3ko igoera eranstean bazaio, bilakaera profil oso positiboa izan duela hautematen da. Pandemiaren ondorioak txikiagoak izan ziren kontsumoko ondasunen ekoizpenean, 2021ean aurreko urtean galdutako maila berreskuratu eta gainditu baitzuen, eta, beraz, hazkunde-erritmoa %4,4raino moteldu arren, hazkunderaren joera ona izaten jarraitzen du. Gainerako ondasunekin kontrastean, bitarteko ondasunen serie historikoak hazkunde-joeraren ahultasuna adierazten du, eta hala egiaztatzen da 2022ko datuarekin, %2,0ko igoera soilik lortu zuelako, oraindik ez baita nahikoa pandemiaren aurreko balioak berreskuratzeko. Horrela, industria-produkzioaren indize osoaren hazkunde-tasa %5,6 izan zen, 2019ko marka gaindituzat jotz.

Industriako enpleguaren bilakaerak, zentzu batean, profil ezkor samarra izaten jarraitzen du. Izan ere, gutxi gorabehera 3.200 enplegu gehiago ditu, hau da, %1,6ko hazkundera izan du, enplegu osoa %3,1 hazi zen bitartean. 2022ko kopuruekin, oraindik 4.100 lanpostu inguru falta dira 2019an zeuden 208.000 lanpostuak berreskuratzeko. Hala ere, ez da zifra negatiboa berez, kontuan hartuta balio erantsiaren hazkundera %4,6 izan zela, eta horrek zuzenean esan nahi du produktibitatea nabarmen handitu dela, %3 ingurukoa, EAEko ekonomian funtsezkoa den eta nazioartean lehiatzeko presio handiak dituen sektore batean.

Eraikuntzaren balio erantsia %2,0 handitu zen 2022. urtean, EAEko ekonomiaren batez bestekoa baino nabarmen gutxiago, eta sektorea 2019ko azken hiruhilekoko ekoizpen-maila baino ehuneko 9,5 puntu beherago mantentzen da oraindik. Lehenik higiezinaren burbuilaren ez-tandak eta ondoren Europako Banku Zentralak ezarritako interes-tasa baxuek, eraikuntzaren sektorea neurri handi batean EAEko gainerako ekonomiatik banandutako dinamika batera eraman zuten hamarkada batean zehar. Pandemiaren ondoren, ekonomiak pixkanaka irekitzearekin batera, eraikuntzarako materialen garestitzeak eta, ondoren, gainerako kostuen igoera orokortuak kalte egin zioten sektoreari, eta horrek gainerako sektoreetan gertatu den errebotea eragotzi du, ekoizpen-ziklo luzeago batek baldintzatuta, eta orain larriagotu egingo da interes-tasen igoera garrantzitsuaren ondorioz.

Sektoreko enpleguaren ikuspegitik, horrek 2021ean izan zuen bultzada galdu zuen, eta %1,7 gehitu zen. Tasa horrek esan nahi du lanaldi osoko 1.000 lanpostu baliokide inguru gehiago dituela

sektoreak eta guztira, 4.400 lanpostu inguru berreskuratu direla 2020an erregistratutako batez besteko baliotik.

Eraikuntza arloaren adierazle nagusiak
9. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
BEG bolumeneko indizea	1,6	4,0	2,4	-14,4	4,5	2,0
BEG uneko prezioak	2,4	5,9	3,7	-13,7	6,8	5,0
Deflatorea	0,8	1,9	1,3	0,8	2,2	3,0
Enplegua	-0,1	3,7	4,1	-8,7	6,2	1,7
Produktibitatea	1,7	0,2	-1,7	-7,0	-1,5	0,3
Higiezinen transakzioak	11,6	10,8	2,1	-12,5	22,2	22,6
Etxebizitzen prezioen indizea	5,2	5,4	4,3	2,3	2,1	6,4
Hasitako etxebizitzak	-29,0	58,1	-2,8	-29,4	-3,3	13,5
Amaitutako etxebizitzak	42,2	11,2	-4,3	-0,6	-1,4	6,6
Bisatuak. Etxebizitzen kopurua	20,2	11,6	2,1	10,2	14,9	-0,8
Eraikuntzaren koiuntura indizea	5,4	12,3	8,7	-8,1	7,8	8,3

Iturria: Eustat, INE eta Garraio, Mugikortasun eta Hiri Agenda Ministerioa.

Zerbitzuen sektoreak gidatu zuen EAEko ekonomiaren hazkundera 2022an, bai bere hazkunde tasa sektore nagusi guztien artean handiena izan zelako, bai BPGan pisu handiena duen sektorea delako. Zerbitzuen balio erantsia ehuneko 4,7 puntu igo zen, eta balio izan zuen urteko bigarren hiruhilekoan 2019ko laugarren hiruhilekoko ekoizpen maila gaintzeko. Horrela, urtea amaituta, sektorearen produkzioa 2022an 2019koa baino %2,1 handiagoa izan zen, eta, balio nominaletan, 52.912 milioi euroko balioa lortu zuen. Sektorearen balantze onaren zati bat deflatorearen hazkundera azal dezake (%2,9); serie historikoari dagokionez handia izan arren, ekonomia osoarena baino nabarmen txikiagoa da, eta industriarenetik argi eta garbi bereizten den joera du. Horrela, nabarmendu behar da 2022ko azken hiruhilekoan jada deflatorea %4,5ean kokatu zela urte arteko hazkundera dagokionez, eta %2,3an hiruhileko artean, sektore horretan ere inflazioak eragina duela adierazten baitute.

Zerbitzu arloaren adierazle nagusiak
10. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
BEG bolumenen indizea	2,9	3,1	2,5	-7,9	5,8	4,7
BEG uneko prezioak	3,8	4,2	3,7	-7,4	6,8	7,8
Deflatoea	0,8	1,0	1,2	0,5	0,9	2,9
Enplegua	2,1	2,3	1,6	-5,4	6,2	3,7
Produktibitatea	0,8	0,8	1,0	-2,7	-0,3	1,0
Bidaiarien gualdiak	2,6	7,2	3,7	-61,5	73,4	54,2
Batez besteko egonaldia (egunak)	1,92	1,97	1,97	1,95	1,92	1,93
Plazen betetze maila (ehunekoa)	54,2	56,8	57,4	32,8	41,1	53,9
Zerbitzuen koiuntura indizea	3,0	1,1	0,6	-16,8	9,5	11,4

Iturria: Eustat.

Merkataritza, ostalaritza eta garraioa biltzen dituen azpisektoreak hazkunde tasa altua lortu zuen berriro, %10,7ko igoera izan baitzuen, 2021ean %11,8ko hazkundera jaso ondoren. Horrela, jarduera talde hori, pandemiari aurre egiteko ezarritako murrizketek gehien kaltetu zutena, susperraldiaren atarian geratu zen, eta, azkenean, 2023ko lehen hiruhilekoan lortu du. Informazio estatistiko erabilgarriaren arabera, hotel establezimenduetako gualdien kopurua 6,4 milioitik gorakoa izan zen, hau da, aurreko urtekoak baino %54,2 gehiago eta 2019an baino 200.000 gehiago. Hain zuzen ere, erregistro historiko altuena bihurtu da. Halaber, plazen araberako okupazioa oraindik ez da iritsi aurreko urteetako mailara (2017, 2018 eta 2019), eta, horri esker, oraindik ere ibilbide luzeagoa dago jarduera horien hazkunderan.

Zerbitzuen koiuntura indizearen arabera (%11,4 igo zen 2022an), ostalaritza (%23,2) izan zen hazkunderik handiena eskuratu zuen jarduera, eta ondoren garraioa eta biltegiatzea (%18,3). Zifra horiek argi eta garbi kontrastatzen dute merkataritzaren hazkunde neurritsuagoarekin (%3,0), bai handizkakoan (%4,8), bai txikizkakoan (%2,9), eta negatiboa izatera iristen da ibilgailuen salmentaren eta konponketaren kasuan (-%7,4), 2019tik daraman dinamika negatiboa iraultzea lortzen ez duena, neurri batean fabrikaziorako nahiko mikrotxipik ez zegoelako.

Gainerako zerbitzuak izeneko taldea osatzen duten jarduerak, Euskadiko BPGan pisu handiena duen atala baita, leundu egin zuten beren hazkunde tasa 2021eko %4,0tik 2022ko %2,8ra, eta hori, nahiz eta EAEko ekonomia osokoa baino erritmo apalagoa izan, datu positibotzat jo behar da, osasun murrizketetan eragin txikiagoa izan zuten jarduerak zirelako eta, beraz, gainerako jarduera ekonomikoek baino tarte txikiagoa izan zutelako suspertzeko bidean. Azkenik, sektore publikoarekin lotutako jarduerak %1,8 handitu ziren. Jarduera horiek funtsezko zerbitzuak eta osasun zerbitzuak barne hartzen dituzte eta ez zuten beren ekoizpena murriztu pandemiaren ondorioz. Zerbitzuen koiuntura indizeko jardueren banakapenak erakusten du hazkundera handiagoa izan zela jarduera administratiboetan eta zerbitzu osagarrietan (%8,1), eta informazioak eta komunikazioek ere dinamismo maila handia erakutsi zutela (%4,6); jarduera profesional, zientifiko eta teknikoek, ordea, atzera egin zuten (-%1,6).

Zerbitzuen BEGaren bilakaera azpisektoreka
11. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Zerbitzuak guztira	2,9	3,1	2,5	-7,9	5,8	4,7
Merkataritza, ostalaritza eta garraioa	4,1	4,3	2,2	-20,4	11,8	10,7
AA. PP., hezkuntza, osasuna eta gizarte zerbitzuak	2,2	1,8	3,2	1,1	3,1	1,8
Gainontzeko zerbitzuak	2,6	3,0	2,4	-4,3	4,0	2,8

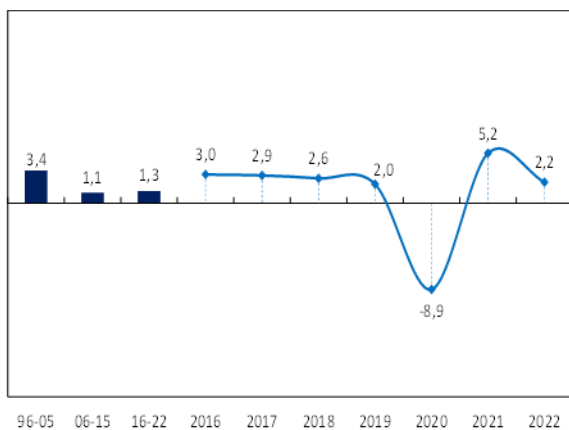
Iturria: Eustat.

Zerbitzuen sektoreko enpleguaren bilakaerak oso profil ona erakusten jarraitzen du, %3,7ko igoerarekin eta 26.000 lanpostu ingururekin. 2019ko enplegu mailaren berreskuratzea 2021ean gertatu zen, eta 2022an erreferentzia maila hori baino %4,2 gorago dago, hau da, lanaldi osoko 29.000 lanpostu baliokide baino gehiago dauzka. Horrela, sektoreko lanpostuen kopurua 722.900 ingurukoa izan zen, hau da, Euskadiko enplegu osoaren %72,4 biltzen du.

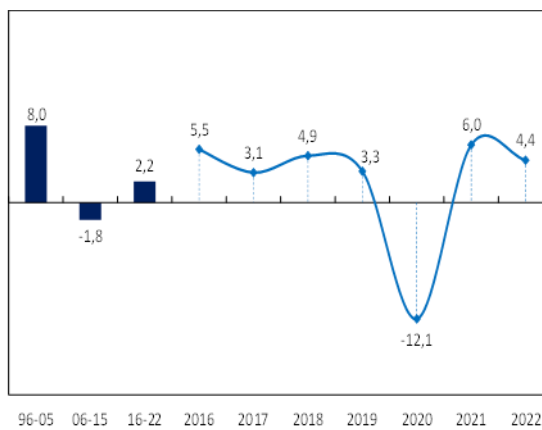
Barne eskariak 2,8 puntu ekarri zizkion EAEko ekonomiaren hazkunderari. Kanpo sektoreak, bestalde, gainerako 1,6 puntuak eman dizkio Euskadiko BPGaren hazkunderari, azken hamarkadako erregistroetatik urrun, normalean hamarren gutxi batzuetakoa baita, positiboan edo apur bat negatiboan, egiten duen ekarpena. EAEko ekonomia eta bere bazkide komertzial gehienak erabat ireki ondoren, kanpo merkataritza suspertzen ari den seinale da hori.

Barne eskariaren osagaien hazkundera. Urte arteko aldakuntza tasak
15. irudia

Barneko azken kontsumoa

Kapital eraketa gordina

Iturria: Eustat.

Barne eskariaren hazkundera (%2,7) moteldu egin zen azken kontsumoaren hazkunde apalaren ondorioz (%2,2), Ukrainako gerra hasi ondorengo KPIaren igoera handiaren ondorioz. Zehazki, familien gastua kontsumoan %3,0 igo zen termino errealetan, iazko bigarren seihilekoan hazkunde erritmoa argiago galgatu ondoren. Hala, iazko hirugarren hiruhilekoan %1,8ko beherakada izan zuen hiruhileko artean, eta urteko hirugarren hiruhilekoaren eta azken hiruhilekoaren artean soilik %0,9 berreskuratu zuen.

Kontsumoko prezioen indizeak %8,0 egin zuen gora 2022an, eta horren isla izan zen kontsumo pribatuaren deflatoarearen hazkundera, batez ere urteko lehen bi hiruhilekoetan, eta hori izan zen kontsumo pribatuaren hazkundera geldiarazi zuena. Horrela, unean uneko prezioetan, familien kontsumoaren hazkundera %9,7 igo zen, hau da, ia 4.500 milioi euro gehiago. Hala ere, osagaiak pandemiak geroztik izan duen bilakaera eskasa izan da, nahiz eta lan merkatuari buruzko adierazleetan aurrerapen hain ona izan, 2022an oraindik familien kontsumoa 2019ko maila baino 4,4 puntu beherago baitzen. Hiruhilekoko kontabilitatearen arabera, alde hori 3,8 punturaino murriztu da, 2023ko lehen hiruhilekoa 2019ko azkenekoarekin alderatuta.

Kontsumo publikoaren bilakaera zertxobait negatiboa izan zen (-%0,4) aurreko urteekin alderatuta, urte horietan sektore publikoa funtsezkoa izan baitzen pandemiari aurre egiteko. Halaber, ekonomia suspertzeko orduan eragile garrantzitsua izan da, kontsumo publikoaren maila, termino errealetan, 2019ko datua baino %6,6 gorago kokatu baitzen eta, termino nominaletan, ia 1.900 milioi euro gehiago dira.

Errenten adierazleen bilakaera
12. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Soldatapekoen ordainketa	3,2	3,4	3,7	-4,5	3,5	-
Urtean adostutako soldata igoera	1,5	1,9	2,0	1,7	1,2	4,1
Enplegua	2,1	2,3	1,5	-6,2	5,9	2,7
Pentsioen kopurua (*)	1,3	1,4	1,3	0,4	0,8	0,5
Batez besteko pentsioa (*)	2,0	2,7	4,9	2,0	2,2	5,3
PFEZren diru bilketa	6,0	5,4	5,7	-1,1	8,2	6,3
Banku arteko int. tasa (urte 1erako euriborra)(**)	-0,1	-0,2	-0,2	-0,3	-0,5	1,1
KPI (urte arteko batez bestera)	2,0	1,6	1,0	-0,1	3,1	8,0

(*) Hilabeteko lehen eguneko datuen arabera kalkulaturako urteko batez besteak. (**) Hilabeteko batez bestekoekin osatutako urteko batez bestekoak.

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egina, Eustaten, Inklusioa, Gizarte Segurantza eta Migrazioak Ministerioaren, Lan Harremanen Kontseilua, INEren eta Espainiako Bankuaren datuetan oinarrituta.

Kapital eraketa gordinak aurreko urteko aurrerapen bide positiboarekin jarraitu zuen 2022an ere, %4,4 igo baitzen, nahiz eta inbertsioaren deflatorearen hazkundera handia izan (%6,5), energiaren eta gainerako lehengaien prezioen igoerak eraginda. Ekipamendurako ondasunetan egindako inbertsioak hazkunde bikaina izan zuen, %6,9koa, eta aurreko urteko %10,9ko hazkundearekin batera, ekipo inbertsioaren maila 2019koa baino %4,7 gorago utzi zuen. Gainerako kapital eraketa gordinaren hazkundera (%2,7) ez da hain handia izan, eraikuntzaren sektorearekin lotuago baitago azken hori eta sektore horren antzeko joera erakusten baitu, gerrak eragindako ziurgabetasunarekiko eta kostuen eta interes-tasen gorakadarekiko sentikorra baita.

Urteko kontabilitateak bezala, inbertsioko adierazleek ere ekipamendurako ondasunen hedapen profila jasotzen dute. Ondasun mota horren IPIaren hazkundera gain (%9,3), bere inportazioak

%21,0 hazi ziren, bigarren eta hirugarren hiruhilekoetan izandako %25 inguruko igoerak nabarmenduz. Industria produkzioaren indizea gehiago banakatuz gero, garraio materialaren indizearen produkzioaren aurrerapena ikus daiteke, %10,3 hazi baita, eta, ildo beretik, makineriaren eta ekipoaren indizea %11,0. Eraikuntzako adierazleek datu desberdinak eskaintzen dituzte, baina positiboak dira zentzu orokorrean: higiezinaren transakzioen kopurua %22,6 igo izana interes tasa baxuen berehalako amaieraren ondorio izan zitekeen, baita hasitako etxebizitzaren %13,5eko igoera ere, 2021ean eraikuntzako materialen prezioen gorakadak hasierako erabakiak 2022ra arte atzeratu zituelako eta, era berean, etxebizitzaren amaiera 2021etik 2022ra aldatu zitekeelako.

Egindako kontsumoaren adierazleen bilakaera
13. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kontsumo pribatua (bolumen indizea)	3,1	3,0	1,7	-12,1	5,6	3,0
Kontsumo publikoa (bolumen indizea)	2,1	1,2	3,1	2,9	3,9	-0,4
IPI kontsumo ondasunak. EAE	4,6	5,5	3,1	-6,5	11,9	4,5
IPI kontsumo ondasunak. Estatuak	0,9	-0,7	1,5	-7,5	7,7	4,1
Automobilen matrikulazioa	8,2	6,3	-6,1	-22,0	-19,7	-8,8
Txikizkako merkataritzaren indizea	1,7	0,7	0,9	-4,9	3,5	2,9

Iturria: Eustat, INE eta Trafiko Zuzendaritza Nagusia.

Kapital eraketa gordinaren eta bere adierazleen bilakaera
14. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kapital eraketa gordina (bol. ind.kateatua)	3,1	4,9	3,3	-12,1	6,0	4,4
- Ekipamendurako ondasunak	3,5	4,5	3,0	-11,8	10,9	6,9
- Gainontzeko inbertsioa	2,9	5,1	3,4	-12,3	3,1	2,7
IPI ekipamendurako ondasunak:	2,4	4,9	2,2	-12,4	13,3	9,3
- IPI garraio materiala	5,4	4,7	1,0	-15,1	10,5	10,3
- IPI makineria eta ekipamendua	-0,4	4,5	1,3	-7,0	14,8	11,0
Ekipamendurako ondasunen inportazioak	4,8	4,0	5,6	-13,2	16,6	21,0
Zamaketarako ibilgailuen matrikulazioa	8,6	18,1	-8,7	-22,5	7,0	-13,5

Iturria: Eustat eta Trafiko Zuzendaritza Nagusia.

Prezioen igoeraren ondorioz, merkantzien merkataritzak, eskualde artekoak, erregio barrukoak zein nazioartekoak, hazkunde tasa garrantzitsuak izan zituen 2022an, pandemiaren aurreko mailak aise gaindituz eta, kasuren batean, errekor berri bat ezarriz. Horiek horrela, C-interreg datu basearen arabera, Euskadiko ondasunen (zerbitzurik gabe) merkataritza fluxuak Estatuko gainerako lurraldeekin (eskualde arteko merkataritza) eta baita hiru euskal lurraldeen artean ere (eskualde barruan) aztertzeke aukera ematen duena, gainerako autonomia erkidegoetara egindako ondasun esportazioak %41,0 igo ziren eta 20.700 milioi eurora hurbildu ziren, 2008tik izandako erregistrorik handiena baita.

Erkidegoen arteko eta erkidegoaren barneko ondasunen fluxua EAEn
15. taula

Urte arteko aldakuntza tasak eta milioi euro

	2017	2018	2019(B)	2020(A)	2021 (*)	2022(*)	Milioi € 2022 (*)
Erkidegoen arteko merkataritza							
Esportazioak	4,9	4,2	1,1	-12,4	12,3	41,0	20.655
Inportazioak	5,5	6,4	7,1	-16,3	23,4	15,1	20.488
Saldoa guztira (milioi €)	-977	-1.363	-2.338	-1.378	-3.153	163	163
Erkidegoen barneko merkataritza							
Totala	7,1	8,3	-0,3	-12,7	13,2	33,7	15.582

(B) Behin-behineko datuak. (A) Aurrerapena (*) Aurreikuspena.

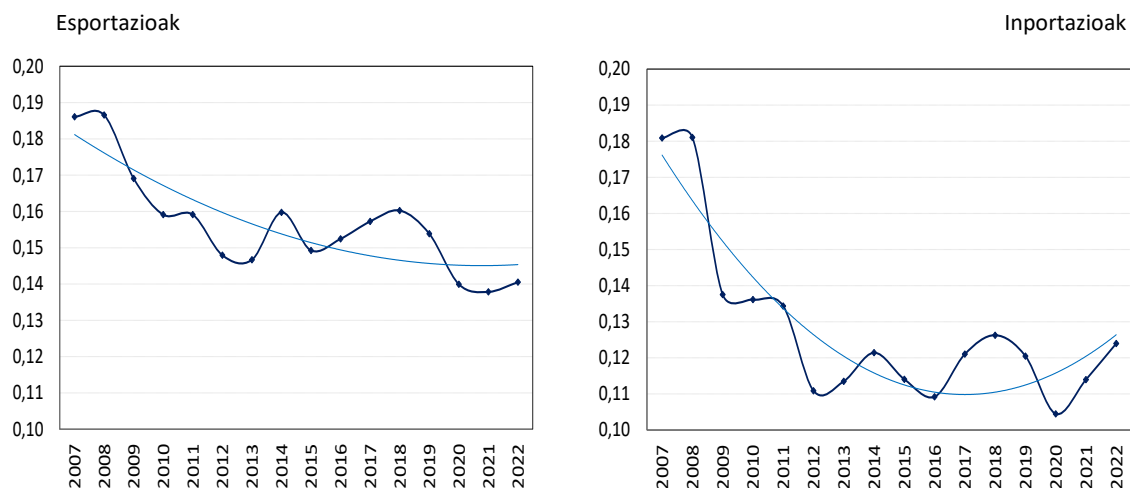
Iturria: C-interreg proiektua.

Beste erkidego batzuetatik ekarritako inportazioak %15,1 gehitu ziren eta 20.480 milioi eurotik gorakoak izan ziren, orain arte ezagutu ez den kopurua baita. Horri guztiari esker, zazpi urteko saldo defizitarioaren ondoren, 2022an erkidegoen arteko merkataritza superabitaz hitz egin zen berriro, txikia izan arren. Eskualde barruko merkataritzari dagokionez, 15.852 milioi eurotik gorako merkataritza trukeak egin ziren, beste maximo bat ezarriz.

Kuota esportatzailea, EAeko atzerrirako salmenten partaidetza munduko salmenta guztiekiko neurtzen duena, pixka bat suspertu zen, eta horrek pandemia aurreko mailetara hurbiltzen du. Hobekuntza hori euskal esportazioen dinamismo handiagoak eragin zuen (%26,8), munduko esportazioek baino erritmo biziagoan egin baitzuten gora (%11,5). Aipagarria da Espainiak, aldi berean, merkatu kuota galdu zuela eta seigarren urtez jarraian parte hartze txikiagoa izan zuela.

Inportazioan, joera bera hauteman zen. EAEko erosketak munduko erosketak baino indartsuago hazi ziren, eta inportatutako kopuruak covidaren aurreko mailetan kokatu ziren berriro. Nolanahi ere, termino errealetan aldakuntzak oso txikiak dira oraindik, eta 2008an erregistratutako maximoetatik urrun daude oraindik.

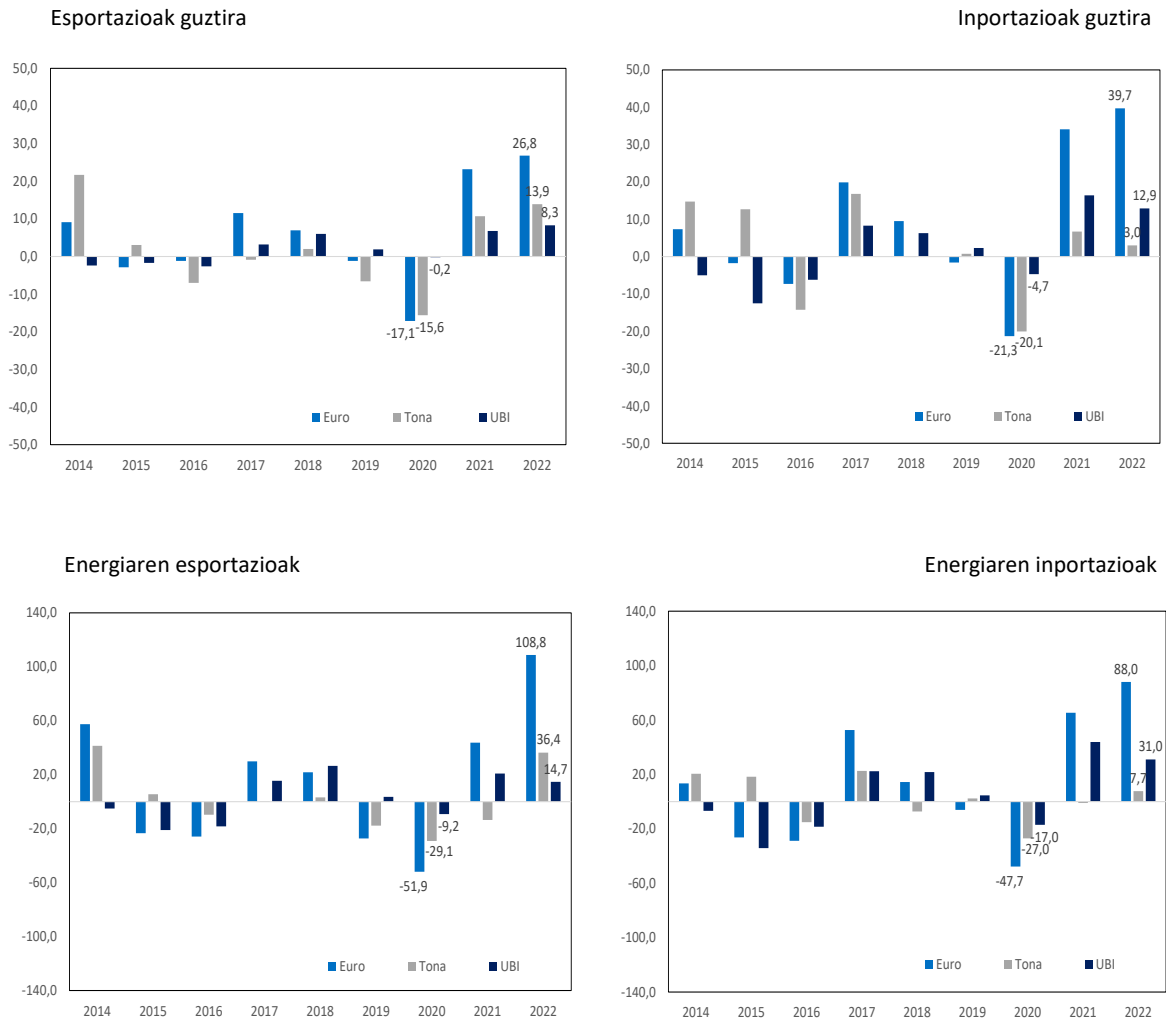
EAEko ondasunen esportazio eta inportazioen merkatu kuota munduko merkataritza guztiarekiko
16. irudia

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egina Munduko Merkataritza Antolakundearen (MMA) eta Eustaten datuetan oinarrituta.

Nahiz eta Ukrainako gerrak, tentsio geopolitikoek, pandemiaren azken ukituek eta inflazioaren gorakada korapilatsu eta iraunkorrak nazioartean markatutako koiuntura zaila izan, EAEko kanpo merkataritza hazkunde ekonomikoaren funtsezko pieza izaten jarraitu zuen. Zehatzago adierazita, Eustatek argitaratutako lehen kalkuluen arabera, 2022an EAEko salgaien esportazioek 32.538 milioi euroko balioa izan zuten, serie historikoko erregistrorik onena, eta nabarmen gainditu zituzten 2018ko 25.788 milioiak. Zenbateko horrek %26,8ko urte arteko igoera ekarri zuen, 2021arekin alderatuta. Gorakada horren zati handi bat prezioen igoerak (%8,3) eragin zuen, tonatan egindako salmenta %13,9 hazi baitzen. Tasa horrek berekin dakar 15.161 milioi tona euskal produktu baino gehiago saltzea, kopuru handia dena, baina oraindik urrun dagoena 2015ean saldutako ia 16.400 milioi tonetatik.

**Esportazio eta inportazioen alderaketa euro, tona eta prezioetan. Urte arteko aldakuntza tasak (I)
17. irudia**

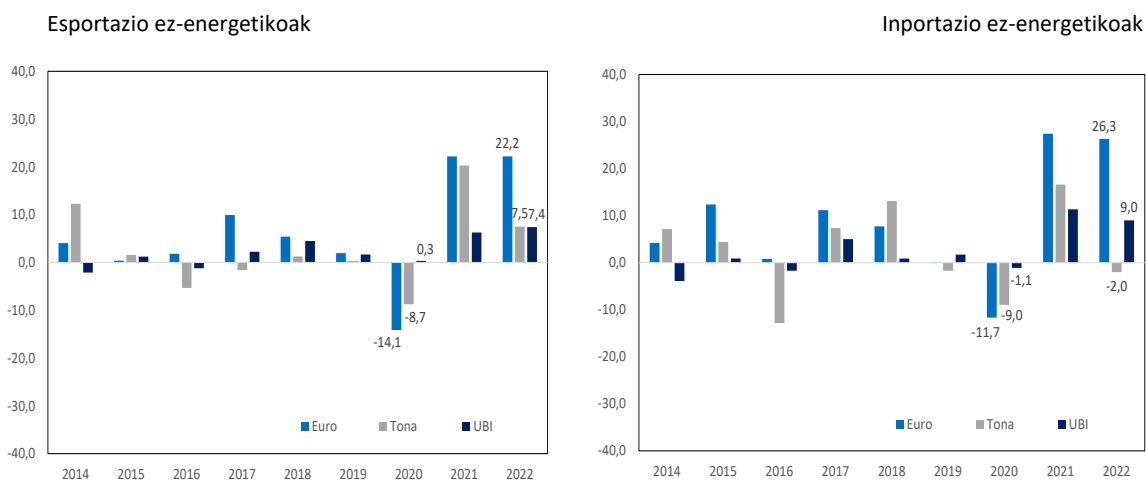
Iturria: Eustat. 2022ko datuak behin-behinekoak dira.

Inportazioak, berriz, 29.411 milioi eurokoak izan ziren. Kopuru horrek %39,7ko urte arteko hazkundera ekarri zuen 2021aren aldean. Kasu horretan ere, inportazioak gehiago hazi ziren prezioen igoeraren ondorioz, batez ere produktu energetikoengatik eta lehengaiengatik, horien erosketa %88,0 hazi baitzen eta prezioa %31,0. Baliabide energetikorik eza eta petrolioaren eta gasaren garestitzea izan ziren hazkunde handi horien arrazoi nagusiak. Tonatan, inportazio energetikoek ere

gorakada nabarmena izan zuten (%7,7); izan ere, bi urtez etengabe behera egin ondoren, garraioaren eta industriaren suspertzeak, bai eta erreserben hornikuntza beharrak ere, Errusiaren mendekotasun energetikoa murrizteko, Bruselak adostutakoarekin bat etorritz, atal horren bilakaerari mesede egin zion. Azkenik, barne eskariaren susperraldia sendotu izanak ere asko lagundu zuen erosketen guztizkoaren errekor berri hori kontabilizatzen.

Inflazioaren hazkundeak talde guztiei eragin zien, ez soilik energiaren atalari. Ez-energetikoen artean, prezioak %7,4 igo ziren, ia tonatan bezalaxe; eurotan, berriz, %22,2 handitu ziren. Talde horretan ere marka berria lortu zen, urte osoan ia 29.700 milioi euro saldu baitziren energiagiz bestelako produktuetan.

Esportazio eta inportazioen alderaketa euro, tona eta prezioetan. Urte arteko aldakuntza tasak (II)
18. irudia

Iturria: Eustat. 2022ko datuak behin-behinekoak dira.

Metalaren manufaktura industriak (%27,3), non gehikuntzarik handienak burdinaren, altzairuaren eta nikelaren manufaktura izan zituzten, eta ibilgailu automobilen eta automobilgintzarako osagaien fabrikazioak (%23,3) esportazioetatik tiraka jarraitu zuten. Azpimarratzekoa da, atal honetan, salmentek behera egin dutela hamar pertsona baino gehiagoko turismoen atalean (-%2,7), eta jaitsiera hori Gasteizko Mercedesen lantegiko produkzio geldialdiei egotz dakiekeela, Asiatik

datorren hornidurarik ezagatik, batez ere 2022ko lehen hilabeteetan. Hala ere, hazkundeak positiboak izan ziren talde handi guztietan eta salmenta maximoak zenbatu ziren guztietan. Batez beste, esportazioak 2019koak baino %27,7 handiagoak izan ziren, eta sektore guztiek gaintu zuten pandemiaren eragina, oro har.

Eremu geografikoen arabera, EAEko esportazio gehienak herrialde garatuetara bidali ziren, eta herrialde horietan guztizkoaren %84,6 bildu zen, aurreko urteetako ehunekoaren antzekoa, EAEko produktuak merkatu horietan finkatu izanaren isla. Herrialde talde horri egindako salmentak %27,1 gehitu ziren, batez bestekoaren gaintetik, eta garapen bidean dauden herrialdeetara bidalitakoak, berriz, %25,2.

EAEren eta atzerriaren arteko merkataritzaren helmuga
16. taula

	Urte arteko aldakuntza tasak						Milioi €
	2017	2018	2019	2020	2021	2022(*)	2022 (*)
Esportazioak	11,5	7,0	-1,2	-17,1	23,2	26,8	32.538,4
ELGE	11,9	8,0	-1,2	-15,3	23,9	27,1	27.538,2
Europar Batasuna 27	10,3	7,2	-1,2	-20,4	38,8	27,6	20.824,0
Alemania	13,0	1,2	0,9	-5,5	12,9	22,2	5.000,4
Frantzia	4,0	5,0	0,3	-15,1	24,0	20,3	4.957,8
Erresuma Batua	16,1	14,5	35,9	-42,6	25,5	17,0	1.983,5
Italia	6,0	12,8	-5,9	-6,6	24,7	29,8	1.753,4
AEB	18,4	16,5	-15,5	-23,6	18,2	41,9	2.258,2
Japonian	-29,9	-13,0	11,9	5,0	19,5	0,5	157,0
Errusia	23,3	6,4	14,9	-0,3	-12,7	-51,5	122,0
Txina	2,3	-12,7	5,6	-11,8	52,7	7,0	711,9

(*) Behin-behineko datuak.

Iturria: Eustat.

Zehatzago adierazita, Europar Batasuna izan zen EAEko esportazioen jomuga nagusia eta esportatutako guztiaren %64,0 bereganatu zuen, 2003tik ez zen ehuneko hori jasotzen. Esportatutako produktuei dagokienez, garraio materiala izan zen talde nagusia, bereziki ibilgailu automobilak (ingurura esportatutako guztizkoaren %24,0), eta, 2022ko lehen erdian erdiekoale eta

beste bitarteko ondasun gutxi izan arren, urteko balantzean %21,0 hazi ziren. Izan ere, Euskadin fabrikatutako ibilgailu guztien %70 baino gehiago esportatu ziren kontinente zaharrera, eta horrek ia 5.000 milioi euroko salmentak ekarri zituen, parekorik gabeko erregistroa. Metalurgiari eta haren galdaketari lotutako atalen bilakaera ere bikaina izan zen (%27,7), nahiz eta talde handi guztiek aurrekaririk gabeko salmenta-mailak zenbatu zituzten.

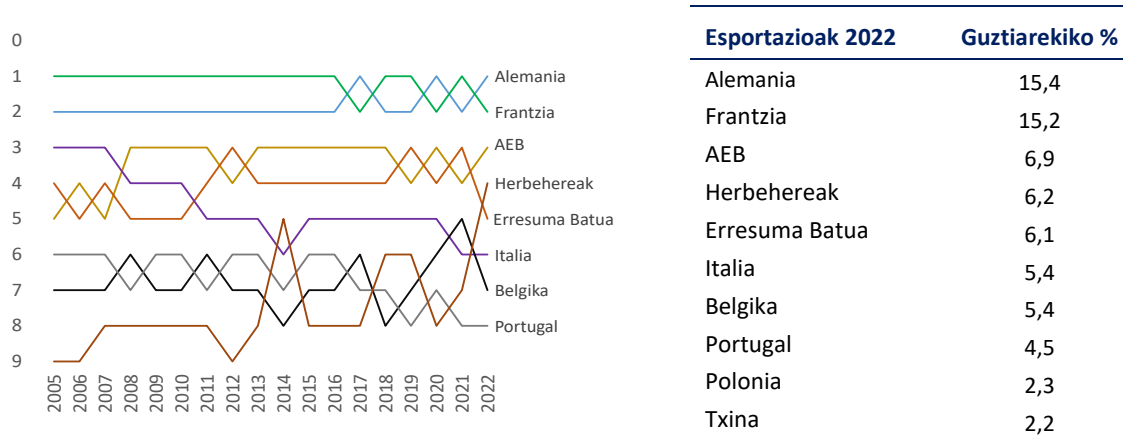
Egitura hori, aldaketa txiki batzuekin, errepikatu zen Europako bazkide nagusietan. Horrela, Alemaniak berriro ekin zion EAeko esportazioen jomuga nagusi izateari, Frantziak baino 42 milioi euro gehiago erosi zuelako, eta Frantzia bigarren postuan geratu zen. Alemaniako merkatura esportatutako produktu nagusia ibilgailu automobilak izan ziren (%20,8), eta 2022an 2.400 milioi euro inguruko balioa izan zuen. Izan ere, Alemania da EAeko automobilerik mundu mailan duten helmuga nagusia, eta Euskadik saldutako ibilgailu guztien %41,7 hartzen ditu. Manufakturen eta fundizioaren salmentak ere bilakaera oso ona izan zuen.

Frantziarako esportazioak %20,3 gehitu ziren, batez ere metal arrunten eta beren manufakturen salmentak bultzatuta, %22,7 hazi baitziren. Alemaniako merkaturak ez bezala, Frantziakoa dibertsifikatuago dago, eta, beraz, ibilgailu automobileren salmentaz gain, makinen eta aparatuen eta plastikoen eta kautxuaren esportazioek ere garrantzi handia dute. Alemaniako merkaturak ez bezala, Frantzian ere hazkunde handiak izan dira, energiaren sektorea barne, bi urte uzkurtuta baitzeramatzan.

AEBetako merkaturak oso portaera ona erakutsi zuen eta esportatutako balioa %41,9 handitu zen aurreko urteko emaitzarekin alderatuta, hau da, 2.258 milioi eurotik gora balio zuten produktuak saldu ziren. Metal arrunten eta horien manufakturen salmentaren bultzada azpimarragarriak eragin zuen hori, aurreko urteko balioa bikoiztu baitzuten (%121,0). Makinek eta aparatuek ere lagundu zuten emaitza on horretan, pisu handieneko bigarren taldea izanik, nahiz eta igoera ez zen hain lehergarria izan (%5,6). Azkenik, produktu mineralak ere aldakuntza tasa nabarmena eskuratu zuten (%19,3).

Bereziki aipatzekoa da Herbehereetako merkaturako salmenten hazkunde handia, esportazioen laugarren helmuga nagusia izan baita, Erresuma Batuen eta Italiaren aurretik. Kasu horretan, erregai mineralen salmenta nabarmenak, zehazki petrolio olio finduarenak, %231 hazi da eta esportatutako guztiaren %35 da, eta horrek azaltzen du, neurri handi batean, gorakada esanguratsu hori. Metal arruntak izan ziren intentsitatez hazi zen beste talde handia, %20,0, eta esportazio guztiei merkatu horretan 2.010 milioititik gorako salmenta egitea ahalbidetu zien.

Atzerriarekiko euskal merkataritzaren sailkapena
17. taula

Iturria: Eustat. 2022ko datuak behin-behinekoak dira.

Merkatu tradizionalak alde batera utzita, EAEko eragileek beren zifrak hobetu zituzten Brasilgo merkaturako (% 27,4, makinaren eta aparatuen salmentaren bultzada handiari esker), Txinakoan (%7,0) eta nahiko geldi mantendu ziren Japoniakoan (%0,5). Aitzitik, Errusiako merkaturako salmentak uzkurdu egin ziren bigarren urtez jarraian. Mendebaldeko ekonomiek herrialde horri ezarritako zigorrak beren merkaturak kolapsatu zuten berriro, eta EAEko esportazioak herrialde horretara erdira murriztu zituzten (-%51,5). Talde guztiek, nekazaritzako produktuek eta mineralek izan ezik, uzkurdura handiak izan zituzten, eta bien hondar pisua ez zen nahikoa izan gainerakoen gainbehera konpentsatzeko.

Lehenago ere adierazi den bezala, atzerritik ekarritako ondasunen inportazioen hazkundea are dinamikoagoa izan zen esportazioena baino (%39,7 eta %26,8, hurrenez hurren). Bultzada handi hori herrialde garatuera (%32,5) eta gorabidean daudenetara (%54,5) hedatu zen. Bi kasuetan, prezioen garestitzeak baldintzatu zuen igoera, batez ere energetikoenak, eta eragin handiagoa izan zuen garatzeko bidean zegoen multzoan. Horren arrazoia da Euskadik erositako energiaren %58,9 inguru horretatik datorrela. Are gehiago, 2022an, soilik Brasilek, Errusiak, Libiak, Kazakhstanek, Irakek eta Angolak hornitu zuten euskal eragileek erositako energiaren gutzitzkoaren %40, eta, beraz, energiaren prezioaren igoera garrantzitsuan oinarrituta, normala da gorabidean dagoen eremutik datozen inportazioen aurrerapena indartsuagoa izatea.

EA Eren eta atzerriaren arteko merkataritzaren jatorria
18. taula

	Urte arteko aldakuntza tasak						Milioi €
	2017	2018	2019	2020	2021	2022(*)	2022(*)
Inportazioak	19,9	9,5	-1,6	-21,3	34,1	39,7	29.411,5
ELGE	17,1	5,3	1,1	-17,5	26,7	32,5	18.835,6
Europar Batasuna 27	8,9	6,3	0,7	-13,4	-13,4	22,5	13.426,4
Alemania	6,7	5,1	3,4	-12,2	17,3	21,5	3.770,1
Frantzia	12,9	5,2	-7,9	-10,0	28,4	21,8	2.465,8
Erresuma Batua	60,6	-42,1	-17,8	-18,7	32,5	42,5	965,6
Italia	8,2	7,7	-3,8	-11,5	33,7	15,7	1.325,5
AEB	19,5	14,0	85,6	-39,6	20,2	207,0	2.093,9
Japonian	6,9	-8,9	-0,6	-31,4	37,4	38,8	261,9
Errusia	-44,0	-38,5	192,1	-50,1	144,7	-41,0	813,2
Txina	0,5	9,9	16,1	-6,7	33,4	31,0	2.166,1
Brasil	98,3	126,1	-69,6	28,1	83,8	251,0	1.597,3

(*) Behin-behineko datuak.

Iturria: Eustat.

Energiaz bestelako produktuen inportazioa, bestalde, %26,3 hazi zen. Hemen ere prezioen igoera funtsezkoa izan zen inportazioaren epigrafe asko balio gorenetaraino bultzatzeko. Izan ere, nekazaritzako produktuek, metal arruntek, garraio materialak eta plastikoaren eta kautxuaren sektoreak, guztiak ere lehengaien prezioaren igoerak bereziki eragindako sektoreak baitira, euroetan aurrekaririk gabeko balioak izan zituzten, tonatan izandako bilakaerak baieztatu ez zituenak, guztietan murriztu baitzen.

Euskal hornitzaile nagusien artean, Alemaniatik etorritako inportazioak %21,5 hazi ziren, Frantziatik etorritakoak %21,8 eta Txinatik etorritakoak, berriz, %31,0. Horrek esan nahi du herrialde horrek lehen aldiz 2.166 milioi euro baino gehiago saldu dizkiela EA Eren eragileei produktuetan eta hirugarren postua sendotu duela. Lehenengo hiruren ondoren AEBak eta Brasil kokatu ziren, biak goiko posizio horietara bultzatuak energiaren salmentagatik, Errusiatik herrialde hauetara desbideratu zena zigorren ondorioz. Izan ere, EA Eren energia mendekotasuna hain da handia, ezen,

euskal eragileek produktu energetikoak erosteko erabiltzen dituzten herrialdeen arabera, hornitzaileen buruan jartzen baitira.

Ondorioz, EAEko kanpo sektoreak 2022an lortu zuen Ukrainaren inbasioaren eta inflazio handiaren ondoriozko asaldurak saihestea eta inoizko salmentarik handienak kontabilizatzea, 32.538 milioi eurotik gorakoak, 2019an baino 7.000 milioi gehiago, alegia. Egia da prezioen igoerak maximo berri hori gorantz baldintzatu zuela, baina analisisia tonatan egiten bada, horrek ere oso emaitza positiboa erakusten du. Hain zuzen ere, saldutako 15.161 milioi tonak ez dira serie historikoko erregistrorik handiena, baina bost handien artean dago kokatuta, eta covid-19aren aurreko mailekiko 795 milioi tonako hobekuntza dakar. Bazkide komertzial nagusiei dagokienez, Euskadiko esportazio mailek dinamismo handiagoa erakutsi zuten euroaren eremuan erregistratutakoek baino (%21,0), eta are handiagoa Italiakoak (%19,9), Frantziakoak (%19,1), AEBetakoak (%18,2) eta Alemaniakoak (%14,1) baino.

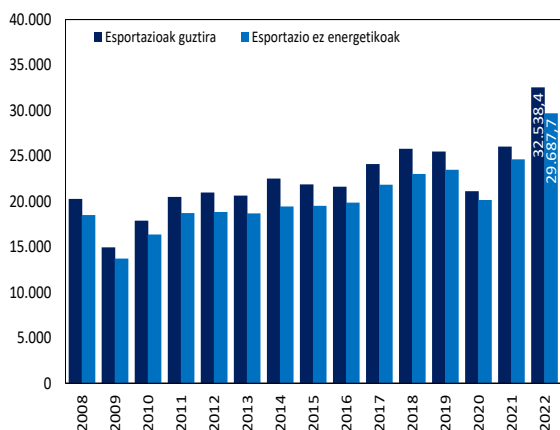
Era berean, barne eskariaren sendotasunak guztizko inportazioak maximo berrietara bultzatu zituen, baina esportazioen kantitateen azpitik, eta, beraz, beste superabita saldo bat lortu zen, oraingoan 3.127 milioi eurokoa. Saldo ez-energetikoa 8.800 milioi eurora igo zen, %13,5eko igoera 2021arekin alderatuta.

Emaitza onak izan arren, Euskadik ahultasun nabarmena erakusten jarraitzen du, eta hori duen mendekotasun energetiko handia da. Eustaten datuek hori berresten dute; izan ere, epigrafe horren salmenta halako hiru erosi zen atzerrian. Zehazkiago adierazita, 2022an 8.586 milioi eurotik gorako balioa zuten produktu energetikoak inportatu ziren, esportatutako 2.851 milioien aldean. Horregatik guztiagatik, 5.735 milioi euroko defizit komertzial energetikoa sortu zen, orain arteko handiena.

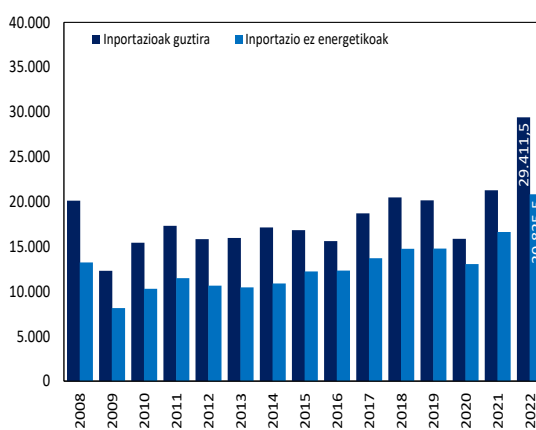
Kontrapuntu gisa, Euskadi Europako ekonomiarik irekienetako bat da, 5.300 enpresa esportatzaile baino gehiago ditu eta bost kontinenteetan ezarrita dago, bere lurraldean egoitza duten enpresa lider globalekin, eta horrek Europako erreferente teknologiko bihurtzen du. Nazioartekotze gero eta handiago horren eta lehiakortasunaren ondorioz, Euskadik posizio ona du bere merkataritza bazkide nagusiekin. Hala baieztatzen du estaldura tasak, 2021eko mailekin alderatuta ia hamabi puntu murriztu arren, %110,6an kokatu baitzen. Erresuma Batuen eta Frantziaren aurrean duen egoera nabarmendu behar da, horiekiko estaldura tasa %200,0tik gorakoa izan baitzen. Era berean, irekiera maila 145,6 punturaino igo zen, 2000. urteaz geroztik lortutako erregistrorik onena.

EAEko kanpo merkataritza. Adierazle nagusiak
19. irudia

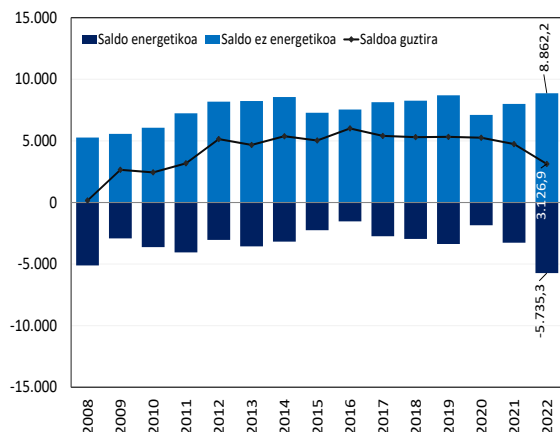
Esportazioak. Milioi euro

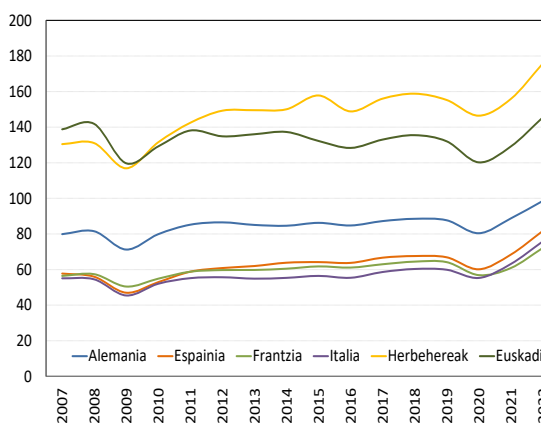
Inportazioak. Milioi euro

Saldoak. Milioi euro

Ondasun eta zerbitzuen irekiera maila

Iturria: Eustat EAEko datuentzat eta Datacomex eta Eurostat. 2022ko datuak behin-behinekoak dira.

2023ko lehen hilabeteetan, EAEko esportazioen bilakaerak goranzko joera bizkorrarekin jarraitu du, eta martxoan hilabete bakarrean saldutako 3.300 milioi euroak gairatzera iritsi da, aurrekaririk gabeko zenbatekoa. Apirilean, ordea, bide hori eten egin zen. 2021eko urtarrietik lehen aldiz, pandemiak eragindako murrizketek indarrean jarraitzen zutenean, EAEko kanporako esportazioak murriztu egin ziren.

Hainbat arrazoik azaltzen dute %9,1eko uzkurtze hori. Lehenik eta behin, energiaren prezioaren jaitsiera. Energiaren salmentak %46,4 hondoratu ziren, besteak beste, erregaien prezioak behera egin zuelako eta eskaria hoztu zelako. Bizkaian soilik, non Petronorren pisua erabakigarria den kapitulu honetan, petrolioko olio finduaren salmentak %59,5 murriztu ziren. Bigarrenik, baliteke EAEko esportazioei kalte egin izana euroaren eremuko ekonomiaren hozteak; izan ere, 2023ko lehen hiruhilekoan atzeraldi teknikoan sartu zen, hazkunde negatiboko bi hiruhileko pilatu ondoren, eta hori nabarmen geratu da Alemania, Frantzia edo Italia bezalako herrialdeek EAEko enpresei egiten dizkieten erosketetan. Eta hirugarrenik, egutegiaren eragina dago, 2023ko apirilak 2022ko apirilak baino lanegun gutxiago izan baititu.

Datozen hilabeteetako bilakaeraren zain egon beharko da apirileko beherakada hori egutegiaren isla eta unean unekoa den edo inguruko ekonomiak hoztu izanaren ondorio den ebazteko. Oraingoz, Eustatek kontabilizatutako lehen lau hilabeteetan saldoek positiboak izaten jarraitzen dute: atzerrirako salmentek %13,2ko hazkundera izan dute eta inportazioek, berriz, %5,3koa.

EAEko lan merkatuak sendo hazteari eutsi zion 2022an, Ukrainako gerra gorabehera, eta pandemiatik indarrez suspertu zen, jarduera ekonomikoaren bilakaerarekin batera. Horren ondorioz, landunen kopuruak nabarmen egin zuen gora eta langabeziak behera egin zuen modu esanguratsuan. Orobat, lan bat bilatzera animatu ziren pertsonen kopurua igo egin zen berriro, lan merkatuaren hobekuntza horren ondorioz.

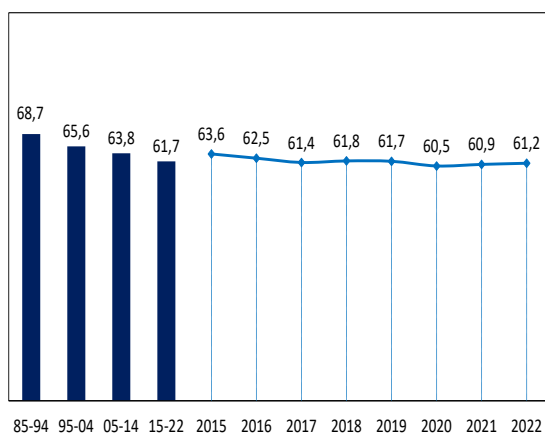
Hala, biztanleria aktiboak handitzen jarraitu zuen, eta 2021eko gehikuntza berretsi zuen, 2020an izandako beherakada nabarmenaren ondoren, pandemiak sortutako krisiaren ondorioz. Zehatz-mehatz, aldi horretatik aztertutako urtea itxi arte, pertsona aktiboaren hazkundera 12.000 baino handiagoa izan zen, eta gizonak (%0,7) eta emakumeak (%0,6) izan ziren partaide. Hala ere, biztanleria aktiboaren gorakada ez zen orokorra izan, 25-44 urtekoen taldean %1,2 murriztu baitzen EAEko lan merkatuko partaidetza.

Bilakaera horri esker, partaidetza tasa %56,2tik %56,4ra igo zen, eta bi sexuen tasek gora egin zuten (hiru hamarren gizonentzat eta hamarren bat emakumeentzat), baina bien arteko arrakalak bederatzi puntutik gora jarraitzen du. Era berean, adin taldeen arabera analisisian egiaztatu zen tasa orokorra baldintzatzen duten faktoreak, gazteen jarduera tasaz gain, ohikoa izaten den bezala, epe luzeagoko joerak ere daudela. Azken bi urteetan, biztanleria aktiboaren parte diren langile zaharrenen proportzioak lagundu zuen jarduera globalaren tasa hazten, eta 2022an serie historiko osoko erregistrorik handiena lortu zuen, %47,0ko balioarekin, neurri batean erretiroa hartzeko

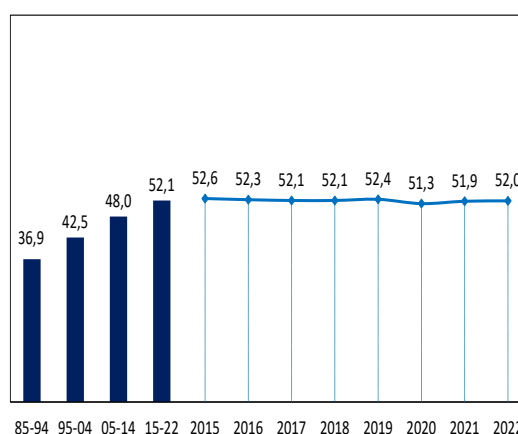
adina atzeratzeagatik, lan merkatua behar baino lehen uztea mugatzen baitu. Horregatik guztiagatik, etorkizunari begira, biztanleriaren zahartzeak zeregin garrantzitsua izan dezake lan eskaintzan.

Partaidetza tasaren bilakaera sexuaren arabera EAEn
20. irudia

Gizonak

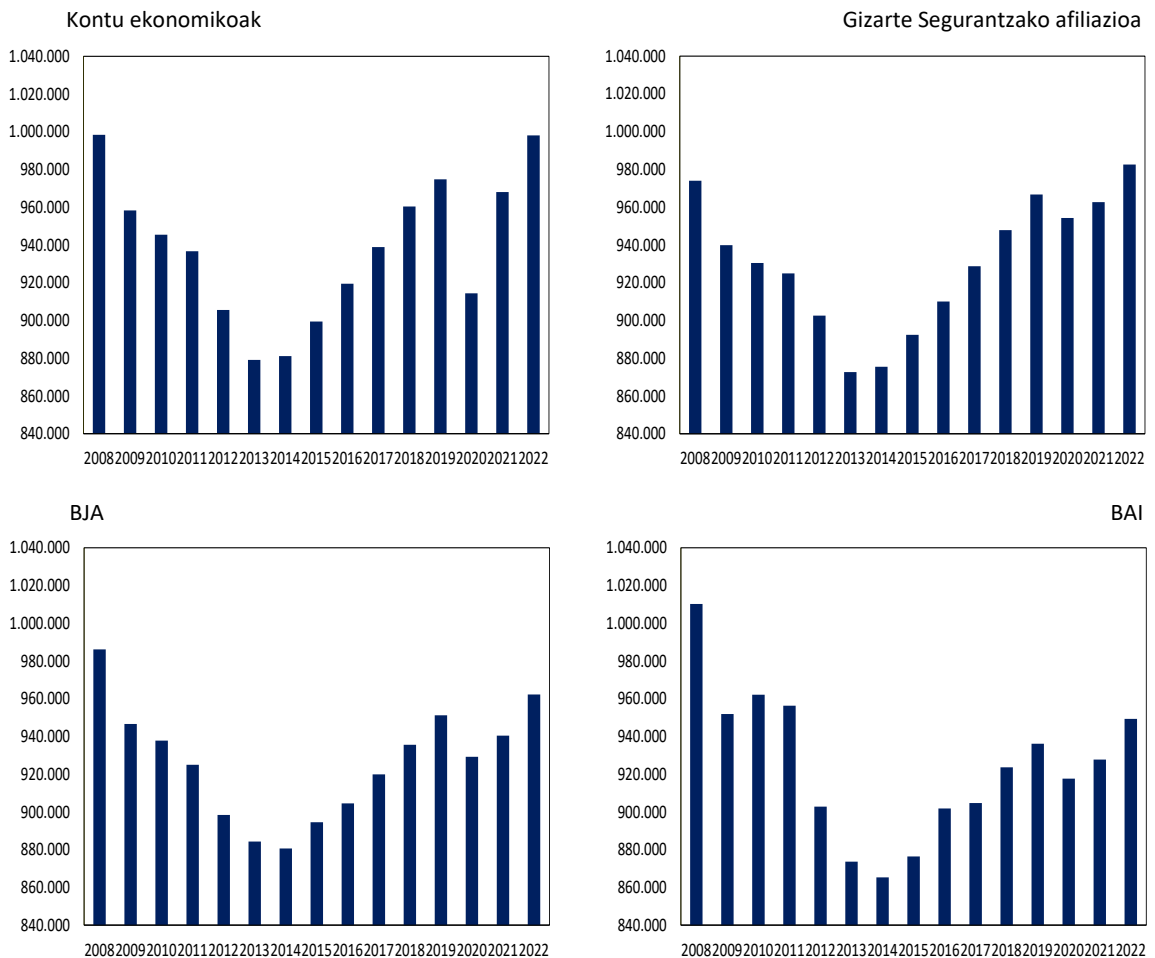
Emakumeak

Oharra: Serie hauek ez dira guztiz homogeneoak hainbat urteetan metodologia aldaketak egin zirelako.
Iturria: Eustat.

EAEko lan merkatuaren portaera ona, era berean, okupazioaren bilakaeran islatu zen, lan merkatuaren estatistika guztiek argitaratutako informazioaren arabera, EAEko ekonomian milioi bat lanpostura iritsi dela adierazten baitute. Aurreko urtean bezala, Eustatek egindako kontu ekonomikoek izan zuten hazkunderik handiena aurreko urtearekin alderatuta, baina horien gehikuntza moteldu egin zen, 2021ean lortutako %5,9tik 2022an lortutako %3,1era. Igoera horren arrazoia izan zen benetan lan egindako ordu kopuruak, hau da, estatistika horrek enplegua aztertzeke erabiltzen duen aldagaiak, erregistro positiboetan jarraitu zuela, pandemiaren urtean beharakada nabarmenak izan ondoren; horren ondorioz, 2022ko alderaketa igoera nabarmenak izan zituen urte batekin egin zen.

Enpleguaren bilakaera EAEn. Pertsonak
21. irudia

Iturria: Eustat, Gizarte Segurantza eta INE.

Beste aldetik, lan merkatua aztertzen duten gainerako iturriek aldakuntza tasa oso antzekoak kalkulatu zituzten, %2 inguruko hazkundeekin. Hala, BJAk eta BAIk okupazioaren gorakada %2,3koa izan zela zenbatetsi zuten, eta Gizarte Segurantzako afiliazioak ia erregistro bera ezarri zuen, %2,1eko hazkundera izan baitzuen. Horiek horrela, aurreko urteko susperraldia sendotu egin da eta emaitzak ere hobetu egin dira.

Lanaldi osoko lanpostu baliokideen kopuruan aipatu den gehikuntza sektore guztietan orokortu zen, salbuespen bakarra lehen sektorea delarik, baina 2021ean lortu zirenak baino erregistro apalagoekin egin zuten, ekonomia osoaren hazkunde erritmoaren ildotik. Zehazki, zerbitzuen sektorea izan zen dinamikoena (%3,7) eta kopuru absolutuetan serie osoko erregistrorik altuena eskuratu zuen, 722.881 enplegu guztira. Zerbitzuen ondoren, eraikuntzaren sektoreak sortu zuen enplegu gehien, baina egia da haren hazkundera ere moteldu zela gehien, 2021eko %6,2tik hurrengo urteko %1,7ra. Azkenik, industriako okupazioa %1,6 hazi zen, urtearen bigarren erdian ahulezia zantzu handiagoekin.

Enplegua sektoreka
19. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Enplegua guztira	2,1	2,3	1,5	-6,2	5,9	3,1
- Enplegua lehen arloan	0,1	2,1	-2,8	-2,5	-3,9	-0,8
- Enplegua industrian	2,9	1,7	0,8	-8,4	5,4	1,6
- Enplegua eraikuntzan	-0,1	3,7	4,1	-8,7	6,2	1,7
- Enplegua zerbitzuetan	2,1	2,3	1,6	-5,4	6,2	3,7

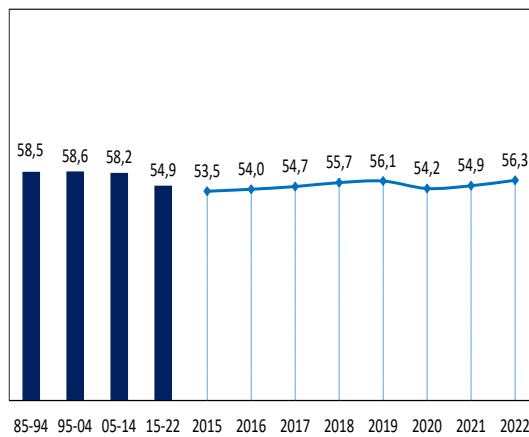
Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egina Eustateko datuetan oinarrituta.

Era berean, Gizarte Segurantzako afiliazioak serie historiko osoan izan den kopururik handiena aurkeztu zuen, 980.000 afiliazio baino gehiago izan baitzituen, eta joera hori hobetu ere egin zen 2023ko lehen hilabeteetan, maiatzean 1.000.000 kotizatzaile baino gehiago izan baitziren. 2021ean bezala, beste behin ere emakume afiliatuen hazkundera (%2,3) gizonena (%1,9) baino handiagoa izan zen.

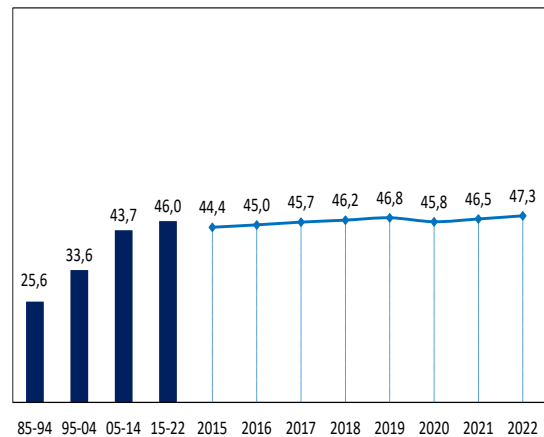
Hain zuzen ere, hezkuntza eta osasuna bezalako jarduera adarretan izandako gorakadak ahalbidetu zuen emakumeen afiliazioa gehiago haztea, sektore feminizatuagoak baitira. Halaber, ostalaritzak eta garraioak aldakuntza tasa positiboak eskuratu zituzten, mugikortasuneko murrizketen ondoriozko arazo guztiak atzean utzita eta turismoaren goranzko joera berretsita.

Enplegu tasaren bilakaera sexuaren arabera EAEn
22. irudia

Gizonak

Emakumeak

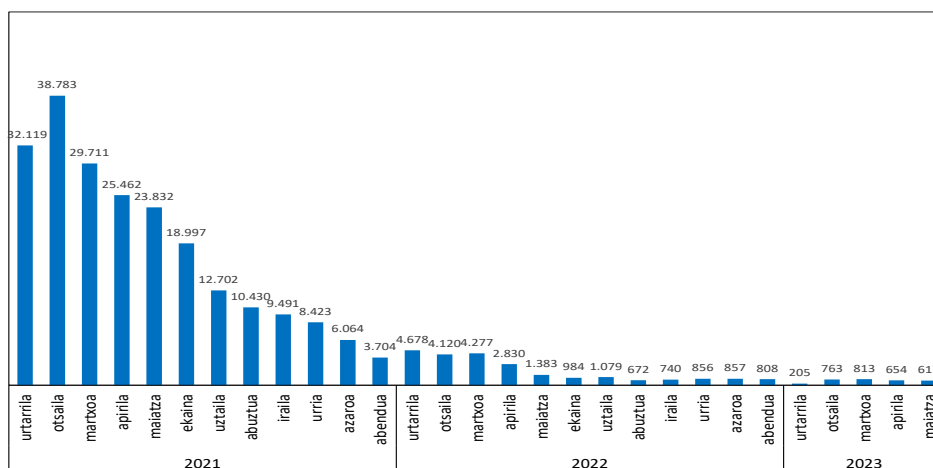
Oharra: Serie hauek ez dira guztiz homogeneoak hainbat urteetan metodologia aldaketak egin zirelako.
Iturria: Eustat.

Okupazioaren bilakaera BJaren datuen bidez aztertuz gero, hautematen da 2022a enplegua sortu zen bigarren urtea izan zela jarraian, 2020ko krisiaren ondoren, 2021ekoa (%2,3 eta %1,2, hurrenez hurren) eta pandemiaren aurreko mailetakoa baino handiagoa da oraingoa. Aurreko aldietan ez bezala, gorakada horretan gehiago parte hartu zuten gizonak (% 2,7) emakumeek (% 1,9) baino; beraz, bi sexuen arteko enplegu tasaren arrakala bederatzi punturaino handitu zen, aurreko bi ekitaldietan zifra horren azpitik geratu ondoren.

Adinari dagokionez, talde guztiek okupazio tasak handitu zituzten. Horrelakorik ez zen 2018tik inoiz gertatu. Hala, enplegu tasa orokorrak puntu bat egin zuen gora, %50,6tik %51,6ra igaro baitzen, bilakaera horrek lagunduta. Berrito ere erregistro handienak eskuratu zituen taldea tartekoa izan zen, eta tasa hori %80tik gorakoa izan zen. Era berean, biztanleria gazteenaren bilakaera nabarmendu zen, 1,1 puntuko hazkundera lortu baitzuen eta ia %25eko tasara iritsi baitzen. Azkenik, adin tarte zaharrenak izan zuen enplegu tasaren hazkunderik neurritsuen, %43,0tik %43,5era igo baitzen.

ABEEen tresnaren erabilera nabarmena izan zen 2020an eta askoz ere urriagoa 2021ean, baina 2022an are txikiagoa izan zen, eta hutsala bihurtu zen 2023an igaro diren hilekoetan. Enpresek neurri hori modu masiboan erabili izanak pandemiak eragindako eragin sozial eta ekonomikoa nabarmen murriztea ahalbidetu zuen, pertsona askori beren enpleguari eusteko aukera emateaz gain, pertsona horiek langabeziagatiko kotizaziopeko prestaziorako eskubidearen aitortpena jaso ahal izan zutelako, nahiz eta horretarako beharrezkoa zen gutxieneko okupazio kotizatuaren aldirik ez izan.

Aldi baterako enplegu erregulazioko egoeran dauden pertsonen bilakaera
23. irudia

Iturria: Gizarte Segurantza.

Zenbaki absolutuetan, 2020ko maiatzean sabaia ukitu zuen ia 140.000 pertsonari eragin baitzien aldi baterako lan erregulazioko espediente batek, baina erregistroak 1.000tik behera egonkortu ziren 2022ko abuztutik. Jaitsiera hori, era berean, enplegu erregulazioko espedienteen bilakaerak berretsi zuen, behera egiten jarraitu baitzuten. Eta hori guztia, nahiz eta 2022ko udan covid-19 lotutako ABEEengatik enplegua mantentzeko konpromisoa amaitu bazen ere (enpresak behartuta zeuden gutxienez sei hilabetez enpleguari eustera), eta ekonomiaren okertzearen beldur. Hain zuzen ere, espedienteen kopuruak behera egin zuen 1.858tik 565era, eta eraginpeko pertsonak 32.723tik 19.772ra igaro ziren, 2019ko erregistroetatik urrun.

Enplegua erregulatzeko EAEn baimendu diren espedienteak
20. taula

Kopurua

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Espediente kopurua	266	187	173	30.690	1.858	565
Eragindako langileak	4.342	3.187	2.449	210.019	32.723	19.772
<i>Dosier mota</i>						
- Lanaldia murriztekoa	481	355	219	26.243	3.332	1.265
- Behin-behineko etetea	2.864	2.299	1.933	182.463	28.477	18.070
- Kontratua amaitzekoa	997	533	297	1.313	914	437

Iturria: Lana eta Enplegu Saila.

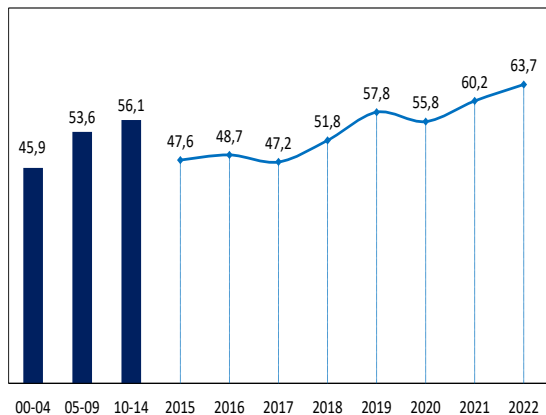
Giza kapitalaren zuzkidura, produktibitatearen faktore erabakigarria izateaz gain, ezinbestekoa da berrikuntzarako eta enplegurako. Hezkuntza maila handiagoa izateak batean zein bestean hobetzea ahalbidetzen du. Hori lortzen ari da Euskadin urtez urte. Zehazkiago adierazita, datuak argitaratzen direnetik berriro ere markatu zuen iaz erregistrorik altuena 30 eta 34 urte bitarteko biztanleentzako hirugarren mailako ikasketek dagokienez (%65,9), Espainiako (%49,2) eta Europar Batasuneko-27 balioen oso gainetik (%42,8). Era berean, hamar emakumetik ia zazpi (%68,0) goi-mailako hezkuntza maila dute, eta, beraz, gizonen aldean (%63,7) jarrera positiboagoa dute.

Era berean, datuak oso positiboak izan ziren eskola uztearen tasari dagokionez; izan ere, bigarren hezkuntza amaitu ez duten eta inolako ikasketarik edo prestakuntzarik egiten ez duten 18 eta 24 urte bitarteko pertsonen ehunekoa neurtzen du. Tasa %4,8tik %5,6ra igo zen arren, balio txikiak izan zituen autonomia erkidegoa izan zen, eta eskola uzte goiztiarra Garapen Iraunkorrerako 2030 Agendak aurreikusten duen %9ra murrizteko helburuaren oso azpitik mantendu zen.

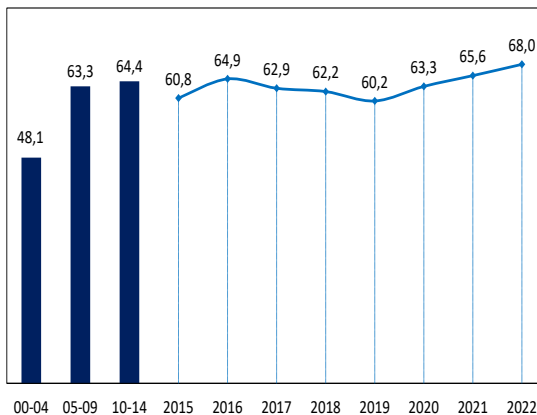
Halaber, lortutako hezkuntza mailaren arabera okupazioan dauden diferentziak nabarmenak dira oraindik ere, eta prestakuntza gehien duten pertsonak dira enplegu tasa handiena dutenak, goi mailako ikasketak egiaztatzen dituztenen kasuan %70etik gorakoa. Hala ere, EAeko enpresek diote arazoak dituztela behar dituzten langileak aurkitzeko, ekonomiak aurre egin behar dien trantsizioek (energetikoa, soziala eta digitala) baldintzatu eta zaildu egiten baitute zenbait lan profil kontratatzea. Horregatik guztiagatik, prestakuntza maila handitzeaz gain, teknologia berriei lotutako trebetasunak hobetu nahi dira.

Goi mailako hezkuntza (30-34 urte bitarteko taldea)
24. irudia

Gizonak

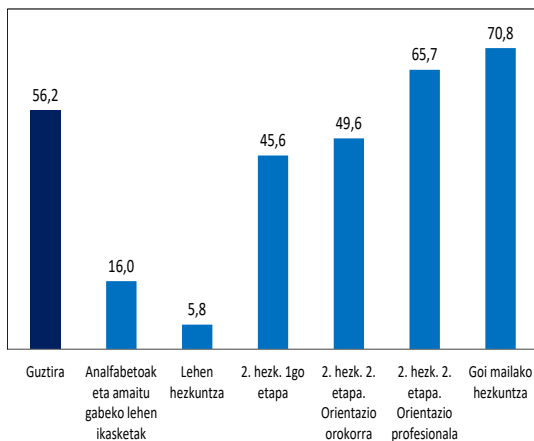
Emakumeak

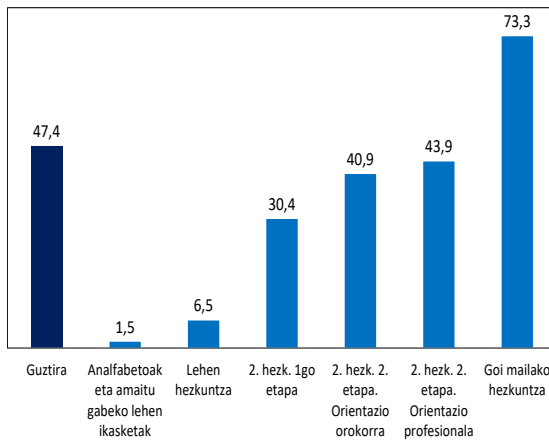
Iturria: Eurostat.

Enpleguaren bilakaera hezkuntza mailaren arabera. 2022. urtea
25. irudia

Enplegu tasa. Gizonak

Enplegu tasa. Emakumeak

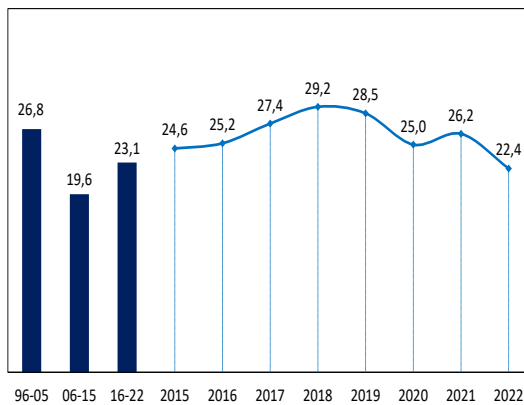
Iturria: INE.

Enpleguaren kalitateari dagokionez, emakumeek gizonek baino erregistro txarragoak aurkeztu dituzte. Hala, behin-behinekotasunari dagokionez, bi sexuetan zifrak oso handiak badira ere, gehiago dira emakumeen kasuan gizonen kasuan baino (%29,4 eta %22,4, hurrenez hurren). Hala ere, tasa orokorra %29,2tik %25,9ra jaitsi zen aurreko urtearekin alderatuta, 2021eko lan erreformak lagunduta, besteak beste, aldi baterako kontratuak egiteko aukerak murriztu nahi zituelako.

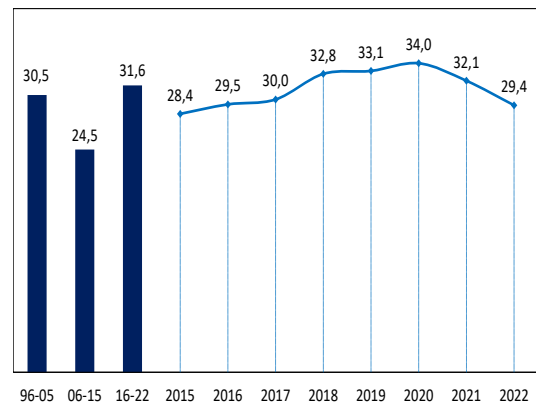
Kontratutako pertsonen kopuru handi batek hainbat kontratu sinatzen ditu urtean zehar. Hala, 815.719 kontratu egin ziren, aldi baterako kontratua zuten pertsona guztiak baino askoz gehiago, azken horiek 297.717 zirela zenbatetsi baita. Bi zifra horietatik abiatuta, lan txandakatzearen indizea lor daiteke (izenpetutako kontratu kopuruaren eta kontratatutako pertsonen kopuruaren arteko zatidura). Indize hori emakumeentzat handiagoa izan zen berriro, eta serie historiko osoan errepikatzen da hori.

Aldi baterako enplegu tasa soldatapekoekiko
26. irudia

Gizonak

Emakumeak

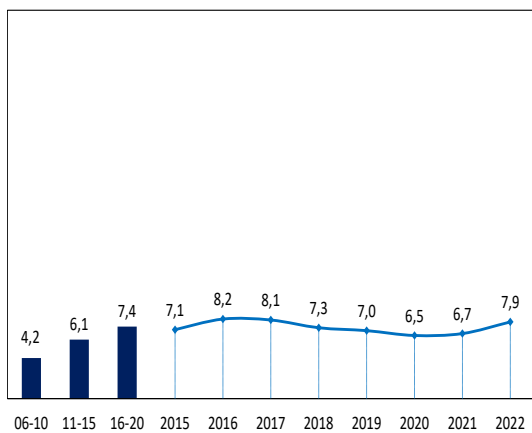
Iturria: Eustat.

Lanaldi partzialeko kontratazioan, sexuaren araberako aldeak are handiagoak izan ziren; hala ere, emakumeek 2020an hasitako beheranzko joerarekin jarraitu zuten, eta gizonen kasuan, berriz, tasek gora egin dute bi urtez. Bilakaera horri esker, aldeak murrizten joan ziren, nahiz eta lanaldi partziala duten emakumeen ehunekoa, okupazio osoarekiko (%24,4), gizonenarekin alderatuta

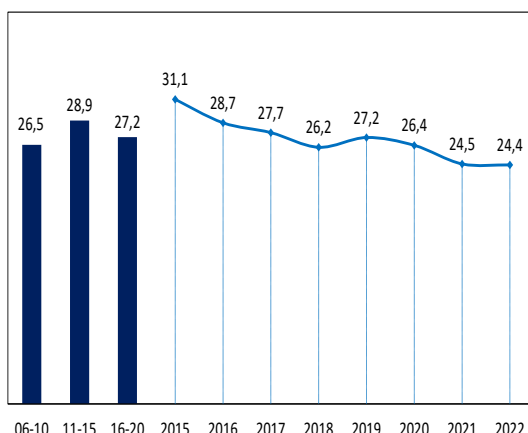
(%7,9) askoz handiagoa den oraindik, eta horrek azaltzen du, neurri handi batean, bi generoen arteko soldata arrakala.

Lanaldi partziala duten landunek okupatu guztiekiko
27. irudia

Gizonak

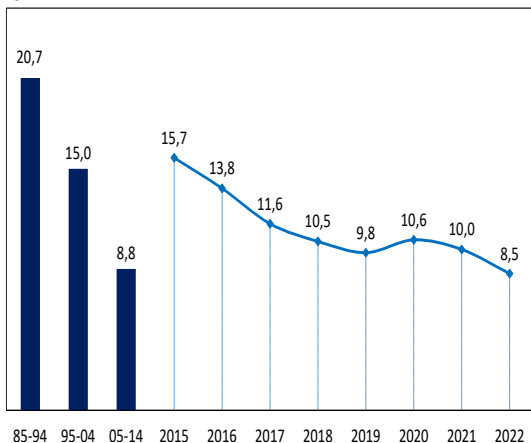
Emakumeak

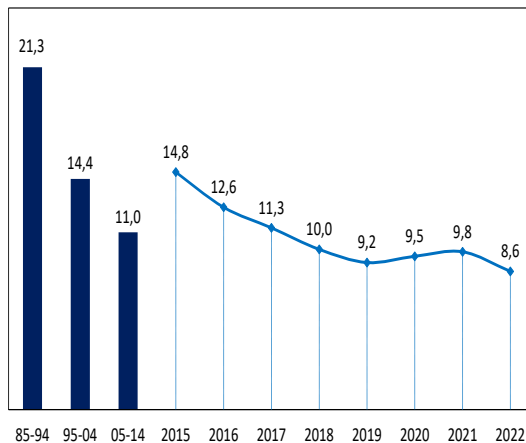
Iturria: INE.

Langabezia tasaren bilakaera EAEn
28. irudia

BJA

BAI

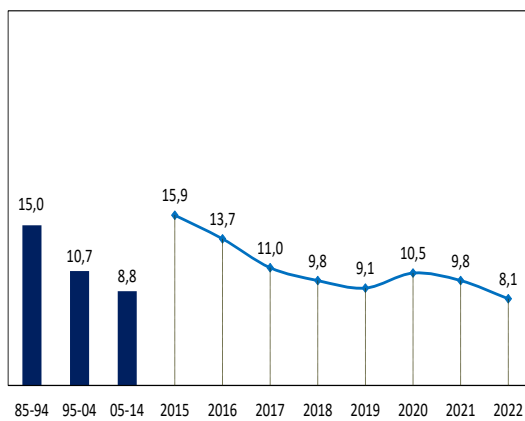
Oharra: Serie hauek ez dira guztiz homogeneoak hainbat urteetan metodologia aldaketak egin zirelako.

Iturria: Eustat eta INE.

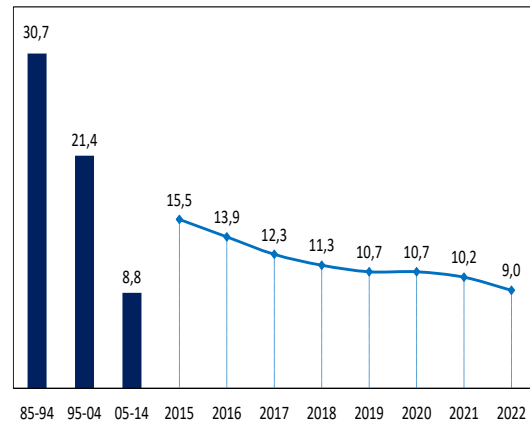
Enpleguaren hazkundearekin bat etorriz, langabeziak behera egiten jarraitu zuen, 2021ean baino erritmo altuagoekin ere (-%14,4 eta -%4,6, hurrenez hurren). Hain zuzen ere, langabetuak 15.000 gutxiago izan ziren (104.800 izatetik 89.800 izatera igaro ziren), eta 2009tik izandako baliorik txikiena ezarri zen. Jaitsiera nabarmenagoak izan ziren gizonen artean emakumeen artean baino (9.300 eta 5.700 gutxiago, hurrenez hurren), eta, horri esker, gizonetako langabeen kopurua emakume langabeena baino txikiagoa izan zen, bi urtez egoera kontrakoa izan ondoren.

Langabezia tasaren bilakaera sexuaren arabera EAEn
29. irudia

Gizonak

Emakumeak

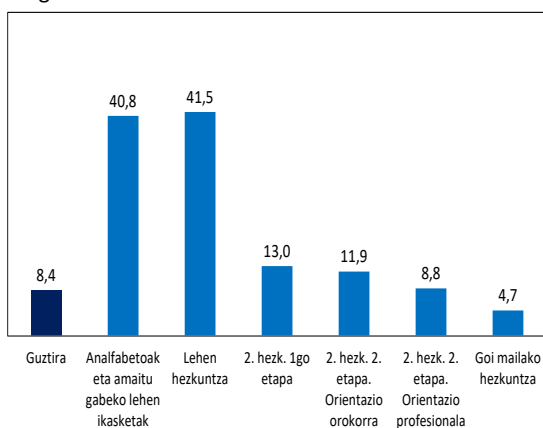
Oharra: Serie hauek ez dira guztiz homogeneoak hainbat urteetan metodologia aldaketak egin zirelako.
Iturria: Eustat.

Langabeziaren beheranzko bilakaera horrek langabezia tasaren beherakada handia ekarri zuen, estatistika nagusiek jaso zuten bezala, oso antzeko erregistroekin. Zehazki, BJAk urteko batez besteko langabezia tasa %8,5ean kokatu zuen eta BAIk, berriz, %8,6an. Jaitsiera nabarmenagoa izan zen gizonen artean (%9,8tik %8,0ra jaitsi zen) emakumeen artean baino (%10,2 2021ean eta %9,0, berriz, 2022an), eta, beraz, genero arrakala ehuneko puntu batean kokatu zen, 2020an bi hamarren baino ez zirenean bereizten zituenak. Eta hori guztia, nahiz eta goi mailako ikasketak egin dituzten emakumeak gizonetakoak baino gehiago izan.

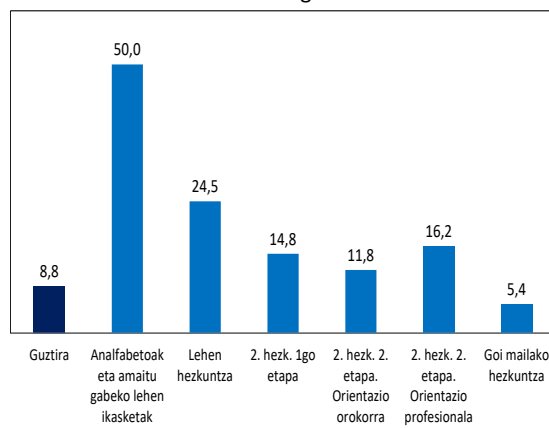
Prestakuntzak aukera gehiago ematen du, lehen ere adierazi den bezala, lan merkatuan parte hartzeko eta langabezia tasa murrizteko. Hain zuzen ere, enpleguari buruzko estatistiken arabera, goi mailako hezkuntza duten pertsonen langabezia tasek enplegu betera hurbildu ziren, %4,7ko balioarekin gizonentzat eta %5,4koa emakumeentzat. Bi kasuetan, talde guztien ehunekorik txikienak dira, prestakuntza mailen arabera.

Langabeziaren bilakaera hezkuntza mailaren arabera. 2022. urtea
30. irudia

Langabezia tasa. Gizonak

Langabezia tasa. Emakumeak

Iturria: INE.

Langabeziak beheranzko joerari eutsi zion arren, lanpostu hutsen kopuruak gora egin zuen urtearen amaieran, eta urteko batez besteko erregistroa 5.305ekoa izan zen, 2018tik izandako handiena. Guztira, eskainitako lanpostu huts bakoitzeko 21 pertsona zeuden langabezian, eta lanpostu jakin batzuk bilatzeko lehen aipatutako arazoa deskribatzen du. Hala, hezkuntza sistema eta lanbide heziketa ingurune teknologiko eta demografiko berrira egokitzea erabakigarria da.

Azkenik, erregistratutako kontratuak, zazpi urteko bilakaera positiboaren ondoren, pandemiaren urteko salbuespena izan ezik, tasa negatiboetara itzuli ziren, %6,9 jaitsiz 2021arekin alderatuta, nahiz eta ohar positibo gisa nabarmendu beharko litzatekeen sinatutako kontratu mugagabeen kopurua, inoiz lortutako zifra handiena gainditu baitzuten, 155.518ko erregistroarekin. Horren

guztiaren gakoa 2022ko lan erreforman dago. Erreforma horren helburuetako bat, hain zuzen ere, enpleguaren behin-behinekotasuna murriztea da, mugagabea ez den kontratazioa benetan justifikatutako kasuetara murrizten saiatuz.

Erregistratutako lan kontratuen bilakaera
21. taula

	Kontratuak		Urte arteko aldakuntza tasa (%)				
	2022	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Guztira	771.242	3,0	3,9	0,7	-30,3	21,7	-6,9
Lanaldi osoko mugagabeak	68.931	11,6	18,2	-10,8	-29,5	31,3	155,3
Obra edo zerbitzukoak	23.366	2,2	3,4	-2,4	-28,9	12,0	-81,9
Abagunekoak	246.294	6,6	7,2	4,5	-29,8	22,7	3,5
Lanaldi laburrekoak	316.645	3,7	3,1	2,6	-34,2	26,0	-3,5
Prestakuntzakoak (*)	7.102	5,1	6,9	-17,2	-35,7	50,9	-5,0
Gainontzekoak	108.904	-6,2	-3,7	-5,9	-18,5	15,3	10,6

(*) Prestakuntzako kontratuetan, lanaldi laburreko praktika kontratuak sartzen dira.

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egina, Enplegurako Estatuko Zerbitzu Publikoaren (SEPE) datuak erabiliz.

Prezioen analisiari dagokionez, eta BPGaren deflatoretik hasita, batez beste %4,4 igo zen 2022an, 1995ean datuak argitaratzen hasi zirenetik jaso den erregistrorik handiena baita. Azken urte honetan bizkortzeko profila izan du, eta laugarren hiruhilekoan %4,8 izan da. Bilakaera horren arrazoi nagusia esportazioko eta inportazioko deflatoreen hazkundeak dira, 2021eko erdialdetik 2022ko hirugarren hiruhilekora bitartean lehengai energetikoetan izandako gorakada nabarmenak islatu baitzituzten.

Analisia KPIarekin jarraituz, indize horrek goranzko norabidea hartu zuen 2021eko azken hilabeteetan eta 2022an gorakada areagotu zuen, osagai energetikoak bultzatuta. Urtean zehar, gorakada hori gainerako produktuetara aldatu zen, eta udako hilabeteetan lortu zuen baliorik handiena. Une horretatik aurrera, inflazioa motelago hasi zen hazten eta joera hori 2023ra arte luzatu da, batez ere energiaren prezioetan izandako moteltzearen ondorioz. Hain zuzen ere, 2022ko uztaillean, KPIaren urte arteko hazkunde tasa %10,5ekoa izan zen, 1986tik izandako mailarik handiena, eta 2023ko martxoan %3,3ra jaitsi zen.

Kontsumoko prezioen indizearen banaketa
22. taula

Urte arteko aldakuntza tasak eta ekarpenak

	2018	2019	2020	2021	2022	Ekarpena
Inflazioa guztira (%100)	1,6	1,0	-0,1	3,1	8,1	8,1
Azpiko inflazioa (%79,5)	0,9	1,0	0,8	1,0	5,1	4,0
KPI landutako elikagaiak (%15,8)	0,9	0,6	1,7	1,4	10,2	1,6
KPI industriako ondasunak (%22,7)	-0,1	0,3	0,3	1,0	4,7	1,1
KPI zerbitzuak (%41,0)	1,5	1,6	0,8	0,7	3,3	1,3
Hondarreko inflazioa (%20,5)	4,6	0,8	-4,0	12,1	20,0	4,1
KPI landugabeko elikagaiak (%9,3)	2,9	1,3	4,0	2,6	10,8	1,0
KPI energia (%11,2)	5,9	0,4	-9,4	21,3	28,2	3,1

Iturria: INE.

Bereziki, iazko erdialdeko hilabeteetan inflazioa gorarazi zuten ondasun energetikoen artean, petrolioia eta, batez ere, gasaren prezioaren garestitze nabarmena azpimarratu behar dira, megawatt-orduko 300 eurotik gorako balioekin, eta horrek argindarraren prezioaren bilakaera nabarmen baldintzatu zuen. Hala eta guztiz ere, 2022ko erdialdetik aurrera, gasaren merkatzeak (MWh-ko 30 euro inguruko mailan kokatu zen aurtengo maiatzean) eta, neurri txikiagoan, petrolioaren preziorik txikiak (%30etik gorako jaitsierak) ahalbidetu zuten osagai energetikoen aldakuntza tasa beheratzea. Petrolioaren prezioaren beheranzko portaera hori eskari globalean gertatu zen moteltzearen isla da, eta gasaren kasuan, berriz, erreserba maila altuena, energia aurrezteko hartutako neurriek eta ohi baino negu epelagoari esker.

Espaniako gobernuak inflazioaren gorakadaren eragina arintzeko hartu zituen neurrien artean, energiaren prezioen bilakaeraren ondorioz, honako hauek nabarmendu behar dira: elektrizitatearen eta gasaren BEZaren tasen murrizketa, erregaien prezioetan aplikatutako deskontuak eta gasaren prezioan ezarritako mugaren mekanismoa. Era berean, gobernuak elikagaien sektorearekin lotutako neurriak onartu zituen, zenbait produkturen BEZa murriztean.

EAEko kontsumo prezioen indizea
23. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Indize orokorra	2,0	1,6	1,0	-0,1	3,1	8,1
- Janariak eta alkoholik gabeko edariak	1,2	1,5	0,9	2,8	2,0	11,2
- Edari alkoholdunak eta tabakoa	1,7	2,2	0,3	0,2	0,4	4,3
- Jantziak eta oinetakoak	0,7	1,1	1,0	1,0	1,0	2,9
- Etxebizitza	3,7	2,6	-1,4	-3,3	11,3	16,5
- Etxeko hornidura	-0,3	0,3	1,0	0,5	1,9	6,6
- Medikuntza	1,1	0,2	0,4	0,5	0,8	0,6
- Garraioa	4,3	3,4	2,7	-3,6	7,3	11,2
- Komunikazioak	1,3	2,4	0,9	-1,1	-2,9	-1,2
- Aisia eta kultura	1,9	-0,4	-0,2	-1,0	-0,1	3,2
- Irakaskuntza	1,6	1,0	1,0	1,1	0,9	1,6
- Hotelak, kafeak eta jatetxeak	1,8	1,9	1,9	1,2	1,2	5,9
- Besteak	0,7	0,7	1,6	0,9	1,3	3,8

Iturria: INE.

Aurreratu zen bezala, inflazioaren presio handiak gainerako produktueta aldatu ziren eta, horren ondorioz, azpiko inflazioak ere gorakada nabarmena izan zuen. Zehatz-mehatz adierazita, beraren urte arteko aldakuntza tasa %6tik gorakoa izan zen 2022an, eta zifra hori %7,4ra ere igo zen 2023ko lehen hilabeteetan, serie historiko osoko erregistrorik altuena izanik. Hala, energiaren prezioek moteltze azkarra hasi zuten, baina azpiko inflazioak oraindik ez du bilakaera leuntzeko zantzu argirik erakutsi.

Batez beste, azpiko inflazioa %5,1ean kokatu zen 2022an, eta hori ere urtebete batean lortutako erregistrorik handiena da, adierazle hau osatzen duten partida guztietan hazkunde tasa nabarmenekin. Landutako elikagaiek pairatu zuten aldakuntza tasarik handiena, %10,2ko igoerarekin, batez ere Ukrainako gerraren ondoriozko murrizketek eraginda, eskaintza mugatzen baitute eta ongarrrien nahiz erregaien prezioak igo. Era berean, produktu energetikorik gabeko ondasun industrialen aldakuntza tasa 3,7 puntu igo zen, %1,0tik %4,7ra, lehengai jakin batzuen prezioen igoerak eragin negatiboa izan zuelako. Azkenik, zerbitzuek %3,3ko erregistroa markatu

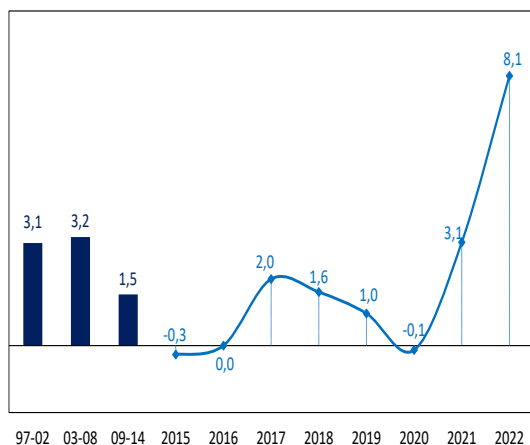
zuten, sektore horrekin lotutako produkzio adarretan izandako jarduera erabat irekitzearen ondorioz.

Bestalde, hondar inflazioak aldakuntza tasa are handiagoak jaso zituen, eta urteko une jakin batzuetan %30era hurbildu ziren balioak. Gorakada horren partaide izan ziren bai landu gabeko elikagaiak (%10,8), bai energia (%28,2). Hala ere, lehen osagaia oraindik ere tasa altuetan dagoen bitartean, produktu energetikoen prezioak apalduz joan ziren, eta urtearen amaieran erregistro negatiboak ere jaso zituzten.

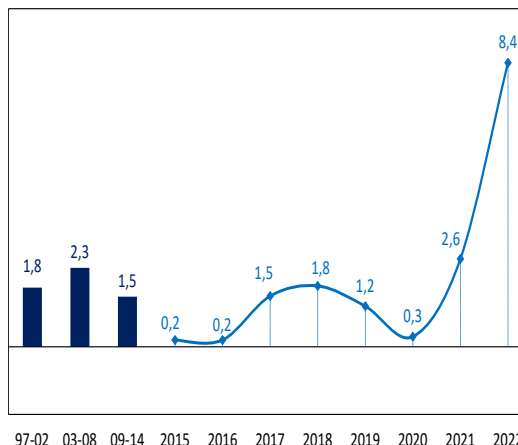
Beste behin ere, portaera bereziki inflazionista erakutsi zuten taldeak izan ziren energiaren eta elikagaien prezioen bilakaerak gehien eragiten dutenak. Hori horrela izanda, etxebizitza eta garraio taldeek %16,5eko eta %11,2ko hazkunde tasak jaso zituzten, hurrenez hurren, elektrizitatearen eta erregaien prezio altuak direla eta. Era berean, elikagaien eta alkoholik gabeko edarien multzoaren tasa %11,2ra iritsi zen, elikagaien lehengaien prezio garestien ondorioz. Azkenik, hotelek, kafetegiek eta jatetxeek, eta aisialdiak eta kulturak aurreko aldietan baino tasa handiagoak izan zituzten, pandemia amaitutakoan eskarian izan zen suspertzeagatik.

KPIaren bilakaera 31. irudia

Indize orokorra: EAE

Indize orokorra: Eurogunea

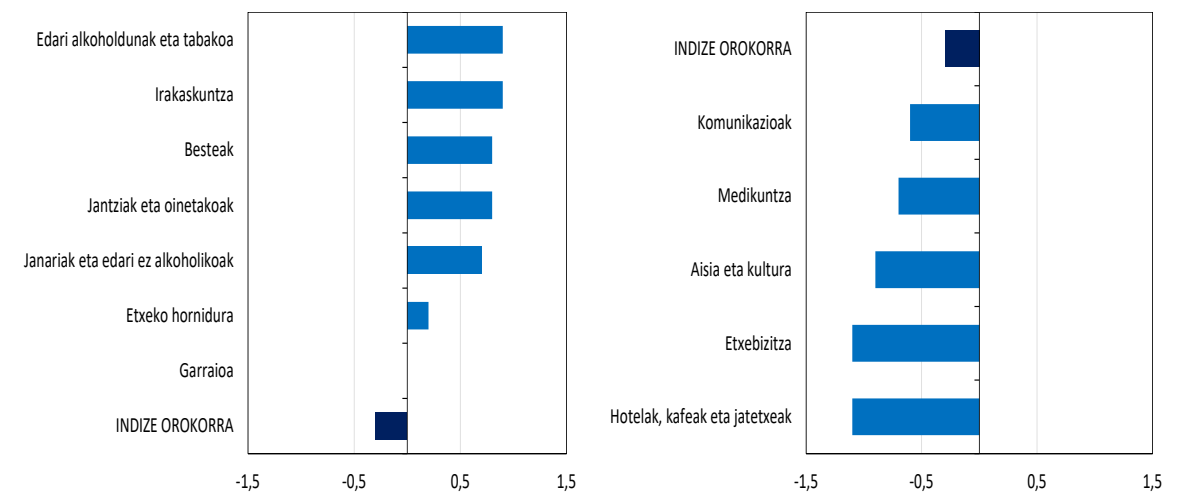

Iturria: INE eta Eurostat.

Espero izatekoa da inflazioak hasi berri duen beheranzko joera hori denboran luzatu ahal izatea, izan ere, 2022an prezioak nabarmen igo ziren eta 2023an beheranzko oinarri eragina gertatuko da, lehengaien kotizazioetan izandako zuzenketaren eta eskaintzaren zurrunbiloen desagerpenaren ondorioz. Hala ere, badira moderazio hori geldiaraz lezaketen arrisku batzuk, hala nola, diru politika are gehiago gogortzea, soldaten portaeratik eratorritako bigarren txandako efektuetatik ondorioztatzen diren goranzkoak eta Ukrainako gerraren bilakaera.

Inflazio energetikoaren hasierako igoerak eta ondorengo jaitsierak, Euskadin euroaren eremuan baino intentsitate eta azkartasun handiagokoak izan baitziren, markatu zuten bi eremu horien arteko diferentzialaren bilakaera. Portaera desberdin horren arrazoia da Euskadin elektrizitatearen handizkako prezioen asaldurak txikizkako kontsumoko prezioetara nola eramaten diren. Nahiz eta Euskadiko KPIa ezin den euroaren eremuko KPIarekin erabat alderatu, azken hori indize harmonizatua baita, bien arteko konparazio batek, aipatutako zuhurtasunarekin, aukera ematen du ikusteko 2022ko martxoan (%2,1) eta abenduan (-%3,3), hurrenez hurren, diferentzialaren maximo eta minimo historikora iritsi zirela erregistroak daudenetik.

EA Eren eta Eurogunearen arteko inflazio tartea. 2022ko batez besteko balioak
32. irudia

Iturria: INE eta Eurostat.

Industriako prezioen indizeari dagokionez, indize hori ez zen salbuespena izan, eta gainerako prezioen adierazleek bezala, urte arteko aldakuntza tasa nabarmenak jaso zituen. Hain zuzen ere, 2022an erregistratu zuen baliorik handiena datuak daudenetik, batez ere energiaren goranzko bilakaerak eraginda. Hala eta guztiz ere, 2023ko lehen hiletatik aurrera, ekoizpen prozesuen prezioetan moteltzeko seinale garrantzitsuak hauteman ziren, lehengaien prezioetan (energetikoak zein energiagaz bestelakoak) erregistratutako zuzenketaren ondorioz eta eskariaren jaitzieraren ondorioz.

Azkenik, kontsumoko prezioek garestitze nabarmena bizi zuten arren, soldaten igoerak nahiko neurritsuak izan ziren, eta, horren ondorioz, soldata errealak jaitsi egin ziren. Egia da erregistratutako igoera, %4,1ekoa, aurreko urteetakoak baino askoz handiagoa izan zela, baina igoerak 2022ko KPIaren azpitik geratu ziren nabarmen, eta, oraingoz, bigarren txandako ondorioak agertzea saihestu zuten.

EAEko industriako prezioen indizea
24. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Indize orokorra	2,8	3,2	1,4	-3,1	7,3	21,8
- Kontsumoko ondasunak	1,0	2,1	-0,3	1,9	2,8	9,5
- Kontsumo iraunkorrak	2,4	-0,5	1,9	0,9	1,8	4,5
- Kontsumo iragankorrak	0,7	2,5	-0,7	2,1	3,0	10,3
- Ekipamendu ondasunak	2,7	1,9	1,6	0,8	0,1	4,2
- Bitarteko ondasunak	1,9	2,6	0,0	-0,5	7,1	18,5
- Energia	6,6	7,8	5,0	-15,1	20,6	52,4

Iturria: Eustat.

Aurreko ekitaldietan bezala, hitzarmen kolektibo gehiegi sinatu gabe jarraitu zuten. Hain zuzen ere, 2022an, langileen %45,4k hitzarmen eguneratuak zituzten, nahiz eta %7,2k baino ez zituzten hitzarmenak indarrean egon gabe. Azken hori da egoera horretan dagoen ehunekorik txikiena 2012an lan erreforma onartu zenetik. Era berean, 2022an hitzarmenak berritu zituzten pertsonen ehunekoa (%18,9) aurreko urteetakoaren antzekoa izan ere, baina urtea hasi zenean hitzarmen

berrituak zituzten langileen kopurua 2019koa eta 2020koa baino txikiagoa zen eta, horren ondorioz, hitzarmen eguneratuak dituzten soldatapekoak erregistro txikienean zeuden 2017tik.

Hitzarmenetan adostutako soldata igoerak
25. taula

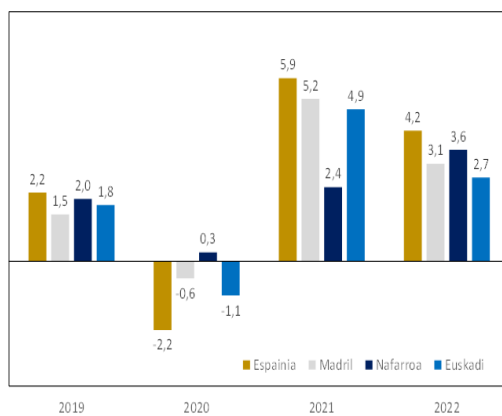
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Indarrean dauden hitzarmenak	1,5	1,9	2,0	1,7	1,2	4,1
- Urtean zehar sinatutakoak	1,7	2,2	2,3	1,2	1,1	4,1
Negoiazio esparruaren arabera:						
- Sektoreko hitzarmenak	1,5	2,0	2,1	1,7	1,0	3,9
- Enpresako hitzarmenak	1,5	1,6	1,8	1,7	1,9	4,7

Iturria: Lan Harremanen Kontseilua.

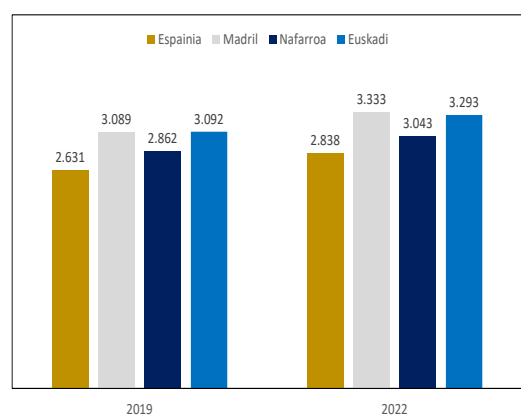
Lan kostuei dagokienez, INEk argitaratzen duen lan kostuen hiruhilekoko inkestaren arabera, langile bakoitzeko hileko lan kostua 3.293 eurokoa izan zen Euskadin 2022an, hau da, %2,7ko igoera aurreko urtearekin alderatuta, eta ehuneko hori 2021ean erregistratutakoa (%4,9) baino askoz txikiagoa da, baina 2019koa (%1,8) baino handiagoa.

Lan kostu osoa langile bakoitzeko 2019-2022. Urte arteko aldakuntza tasak
33. irudia

Urte arteko aldakuntza tasak

Batez besteko euroak

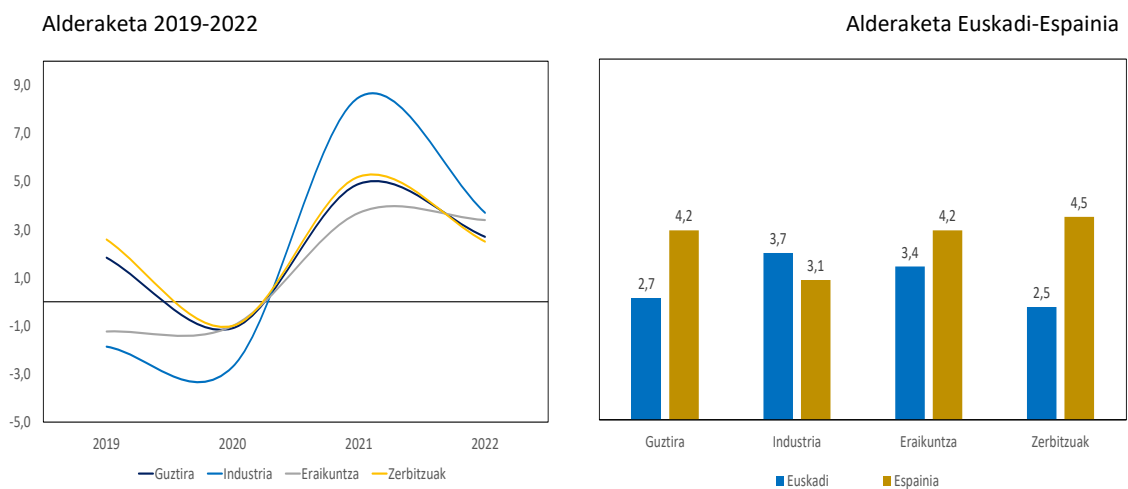
Iturria: LKHI-INE

Soldaten kostuaren igoera hori oso apala da Euskadin, urteko inflazioa kontuan hartuta, eta Espainiakoa (%4,2) eta alderaketa egiten den ekonomietakoa (%3,6) baino nabarmen txikiagoa: Nafarroa (%3,6) eta Madril (%3,1). Datu horien arabera, Madrilek, hileko 3.333 euroko lan kostuarekin, Euskadi (3.293) ordezkatu du lan kostu handiena duen autonomia erkidego gisa, eta Nafarroa, berriz, urrun geratu da (3.043 euro).

EAEko kostuen igoera hori azaltzen duten faktoreen artean daude, besteak beste, hitzarmen kolektiboetan Araba, Bizkai eta Gipuzkoako langileentzat 2021arekin alderatuta hitzartu diren ordainsarien igoera, bai Euskadin eragina duten estatu eremukoak (%2,89), bai zuzenean Euskadikoak (%4,8); Eusko Jaurlaritzaren %3,5eko igoera sektore publikoko langileentzat; eta Gizarte Segurantzako gehieneko kotizazio oinarrien %1,77ko igoera, inflazioaren ildotik, 4.070,1 euroraino.

Sektoreen arabera, Euskadin produkzio sektore guztiek parte hartu zuten kostuak igotzen, antzerako tamainan. Industrian, igoera %3,7 izan zen, eraikuntzan %3,4 eta, azkenik, zerbitzuetan, pisurik handiena duena, %2,5. Ehuneko horiek 2021ekoak baino nabarmen txikiagoak dira, urte horretan nabarmendu baitzen zerbitzuetako lan kostuen igoera (%5,2), baina industrian (%4,0) eta eraikuntzan (%3,7) ere garrantzitsuak izan ziren.

Lan kostu osoa sektoreko langile bakoitzeko. Urte arteko aldakuntza tasak
34. irudia

Iturria: LKHI-INE

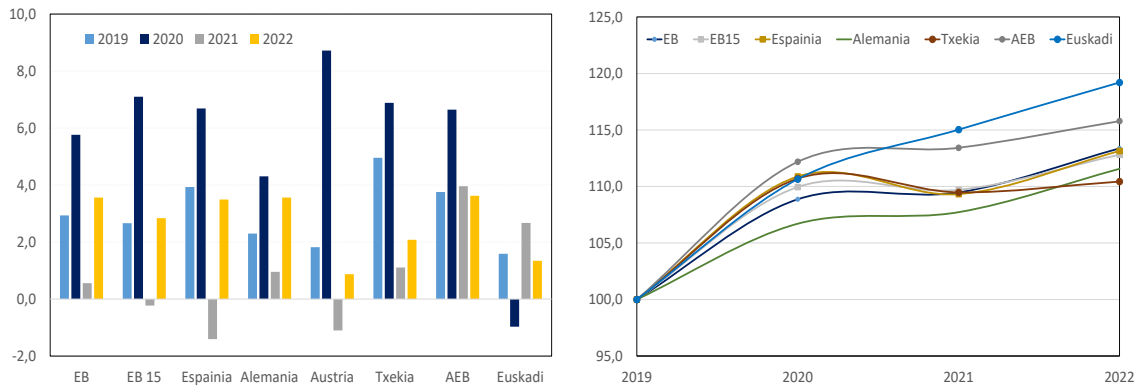
Azterketa bera Espainiari buruz egiten denean, egoera desberdina eta heterogeneoagoa islatzen du. Horrela, Espainian langile bakoitzeko guztizko kostuak nabarmen igo ziren, %4,2raino, eta zerbitzuen sektorea izan zen horren euskarria (%4,5). Industrian eta eraikuntzan, aldiz, Euskadiren antzera jokatu zuten (%3,1 eta %4,2, hurrenez hurren).

Orduko lan kostuak %1,5 igo ziren Euskadin 2022an, eta datu horrek orduko 26,9 euroko batez besteko kostua ekarri zuen, Austriako orduko kostuaren oso antzekoa (26,8 euro), Europar Batasuna-15ekoa (25,1 euro) baino zertxobait handiagoa eta Alemaniakoa (32,5 euro) eta AEBetakoa (34,2 euro) baino txikiagoa.

Lan kostu nominala orduko 35. irudia

Urte arteko aldakuntza tasak

2019. urtea=100

Iturria: AMECO-Eustat.

Igoera oso apala da eta alderatutako gainerako ekonomia baino txikiagoa, adibidez, Alemanian (%3,6), Espainian (%3,5) eta Europar Batasuna-15ean (%2,8), nahiz eta Austrian (%0,9) eta Txekiar Errepublikan (%2,1) baino pixka bat handiagoa izan, 2019tik bilakaera oso apala izanik.